

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції за різними юридичними напрямками

Юридична наука на сучасному етапі

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

www.lex-line.com.ua
Юридична лінія

14 грудня 2017 р.

**УКРАЇНА
Тернопіль
2017**

Юридична наука на сучасному етапі: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Тернопіль, 2017.- 79 с.

УДК 340 (063)
ББК 67.0я43

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних питань, які оприлюднені на інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

Збірник матеріалів науково-практичної інтернет-конференції включаються до наукометричної бази даних "PIHЦ/RSCI".

Адреса оргкомітету:
46010, м. Тернопіль, а/с 1079
тел. 0979074970
E-mail: lex-line@ukr.net

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

**ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИНЦИПУ НЕПОРУШНОСТІ
КОРДОНІВ З ПРИНЦИПОМ САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ У
МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ**

Буназів Каріна Василівна

студентка, Донецький національний університет імені Василя Стуса

У сучасний період розвитку людства широкий розвиток отримує дискусія з питання про співвідношення двох основних міжнародних принципів. З одного боку, принцип самовизначення народів, з іншого - принципу територіальної цілісності держав і непорушності кордонів.

У різні часи до аналізу окремих аспектів даної проблеми у своїх роботах зверталися такі вчені: М. Померанс, Ю. Г. Барсегов, В. Кочарян, К.А. Бекашев, Е.Г. Моїсеєв, И.И. Лукашук, В.И. Кузнєцов, Б.Р. Тузмухамєдов та ряд інших.

У зв'язку з цим постає найважливіше питання про право народу на самовизначення, і як дане право співвідноситься з іншим міжнародним принципом про єдність і територіальну цілісність держави.

Зазначена проблема одна з найбільш спірних в світовій політиці, тому необхідно розуміти співвідношення принципу самовизначення народів і територіальної цілісності.

Принцип самовизначення народів - один із загальновизнаних принципів міжнародного права, п. 2, ст. 1 Статуту ООН говорить про те, що мета ООН - це розвиток дружніх відносин між націями на основі поваги принципу рівноправності і самовизначення народів [1].

Суть даного принципу розкривалася в таких документах, як «Декларація про надання незалежності колоніальним країнам і народам 1960 р.», «Пакті про права людини 1966 р.», «Декларації про принципи міжнародного права 1970 р.» Згідно з декларації 1960 р. кожен народ має право на самовизначення, народ може сам встановлювати свій політичний статус, здійснювати свій економічний, соціальний і культурний розвиток [2].

Сутність даного принципу була уточнена в "Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй" 24 жовтня 1970 р. Дана декларація говорить про те, що "Генеральна асамблея переконана в тому, що ефективне застосування даного принципу, необхідно для розвитку дружніх відносин між державами" [3].

Дана декларація, розкриваючи сутність даного принципу, говорить про те, що "всі народи мають право вільно визначати без втручання ззовні свій політичний статус і здійснювати свій економічний, соціальний і культурний розвиток". Кожна держава зобов'язана сприяти за допомогою спільних і індивідуальних дій здійсненню цього принципу. Головними цілями даного принципу є: встановлення дружніх відносин між державами і визнання кінця епохи колоніалізму. Головною формою вираження права на самовизначення є створення суверенної і незалежної держави, вільне приєднання до незалежної держави або об'єднання з ним, або встановлення будь-якого іншого політичного статусу. При цьому кожна держава зобов'язана дати своїм народам таке право.

Дуже важливим доповненням даної декларації є те, що даний принцип не може застосовуватися, як підстава для втручання в справи суверенної і незалежної держави, яке має уряд, що представляє незалежно від раси, віросповідання чи кольору шкіри весь народ, що проживає на даній території.

Принцип непорушності кордонів статутом ООН не називається. Він був сформульований в Заключному акті Наради з безпеки і співробітництва в Європі в 1975 р. так «держави-учасники розглядають як непорушні всі кордони один одного, так і кордони всіх держав у Європі, і тому вони будуть утримуватися зараз і в майбутньому від будь-яких зазіхань на ці кордони. Вони будуть, відповідно, утримуватися також від будь-яких вимог або дій, спрямованих на захоплення і узурпацію частини або всієї території будь-якої держави-учасника» [4].

Ключовим словом є «посягання» і воно пояснюється вченими, як односторонні дії або вимоги, спрямовані на зміну положення лінії кордону, її юридичного оформлення або фактичного положення лінії кордону на місцевості [5, с. 154] .

Визнання даного принципу означає відмову від будь-яких територіальних претензій, тобто, держави будуть утримуватися від будь-яких вимог або дій, спрямованих на захоплення або узурпацію частини або всієї території будь-якої держави-учасника. Тим самим даний принцип доповнює принцип територіальної цілісності (недоторканності) в міжнародному праві, який говорить про необхідність визнання внутрішнього національної єдності будь-якої держави і невтручання в її особисті справи.

Дані факти свідчать про те, що юридично дані принципи не суперечать один одному. Але фактичний стан справ говорить про те, що принцип самовизначення народів може використовуватися як лазівка для зміни кордонів держав.

Міжнародне право говорить, що ніхто не має права втручатися у внутрішні справи держав, а також ніхто не має права втручатися у внутрішні справи народів цих держав. Також визнається непорушність кордонів, тобто кордони 1975 р., в Європі повинні бути незмінними. Однак, так як міжнародне право - це норми і положення, які приймаються в основному державами, то і змінюватися вони можуть відповідно до змін міжнародної політичної кон'юнктури. Відповідно до цього, для того, щоб принципи міжнародного права дотримувалися, необхідний, в першу чергу, баланс сил.

Отже, принципи самовизначення народів і непорушності кордонів юридичного протиріччя не мають. Однак, так як, в міжнародному праві велику роль відіграє баланс сил, то і з моменту його порушення один принцип (самовизначення) став використовуватися для квазілегальної зміни кордонів. Це в свою чергу стало порушувати принцип непорушності кордонів. І для того, щоб застосування даних принципів повернути в легальну площину необхідно створення як мінімум двох, а бажано й більше центрів сили в світі.

Література:

1. Статут ООН [Електронний ресурс] // Організація об'єднаних націй [сайт]. URL: <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/introductory-note/index.html>.

2. Декларація про надання незалежності колоніальним країнам і народам [Електронний ресурс] // Організація об'єднаних націй [сайт]. URL: [HTTP://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/colonial.shtml](http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/colonial.shtml).
3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] // Організація об'єднаних націй [сайт]. URL: [HTTP://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/intlaw_principles](http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/intlaw_principles).
4. Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі [Електронний ресурс] // Техексперт [сайт]. URL: <http://docs.cntd.ru/document/1901862>.
5. Волова Л.І. Принципи територіальної цілісності держав і непорушності кордонів // Правознавство. - 1984. - №1. - С. 307.

Науковий керівник: Білоус Олена Юріївна, кандидат юридичних наук, доцент, Донецький національний університет імені Василя Стуса

ЗАХИСТ ГРОМАДЯНАМИ ПРАВА НА СВОБОДУ ДУМКИ, СОВІСТІ І ВІРОСПОВІДАННЯ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Співак Ірина Вікторівна

*старший викладач кафедри господарського та адміністративного права
Факультету соціології і права, Національного технічного університету
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”*

Виступаючи в Комісії ООН з прав людини, Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Кофі Аннан, зазначив, що права людини – це те, що забезпечує гідність та людську цінність кожного чоловіка, жінки та дитини; є універсальними та невід'ємними правами людини висловлюватись, діяти, зростати, вчитись і жити відповідно до свого світосприйняття[1]. Відповідно до ст. 21 Конституції України права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними [2] і мають охоронятись законом з огляду на те, що саме права і свободи людини і їх

гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (ст. 3 Конституції України).

Ефективний і досконалий механізм реалізації та захисту прав і основних свобод людини є ознакою правової держави. Особа, права якої порушуються, має право щодо їх захисту в суді, в т.ч. (відповідно до ст. 55 Конституції України) в міжнародній судовій установі – Європейському суді з прав людини (далі – Європейський суд), уповноваженому розглядати заяви відповідно до ратифікованої Верховною Радою України Конвенції про захист прав і основних свобод людини.

Права і свободи передбачені Конвенцією, зачіпають найважливіші сторони життя особи і мають громадянську, політичну, економічну і соціальну спрямованість.

Релігійний фактор впливає на економіку, політику, державу, міжнаціональні відносини, сім'ю, культуру через діяльність віруючих індивідів, організацій в цих сферах. Відбувається “накладання” релігійних відносин на інші суспільні відносини [3,21].

До невід’ємних, невідчужуваних громадянських прав, визначених Конвенцією про захист прав і основних свобод людини (далі – Конвенції) належать, в тому числі, і право на свободу думки, совісті і віросповідання.

Як зазначив один із фундаторів сучасної ліберальної політичної філософії І.Берлін, “ свобода – це свобода: не рівність, рівноправність, або справедливість, не щастя або чисте сумління[4].

З підписанням 13 грудня 2007 року Лісабонської Угоди (базової угоди з функціонування ЄС) ще більша увага з боку європейського Союзу приділяється проблемам захисту прав і свобод людини. Зокрема, преамбулу Договору про Європейський Союз доповнено абзацем такого змісту: “Виходячи з культурного, релігійного, гуманітарного спадку Європи, з якого розвинулись універсальні цінності невідчужуваних і невід’ємних прав людини , свободи, демократії, рівності, верховенства права”[5].

Так, відповідно до ч.1 ст. 9 Конвенції кожна людина має право на свободу думки, совісті і релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або свої переконання, а також сповідувати свою релігію або переконання як одноособово, так і разом з іншими, прилюдно чи

приватно, в богослужінні, ученні, виконанні релігійних і ритуальних обрядів[6].

З огляду на зазначене, ч.1 ст. 9 містить такі свободи: свободи думки, совісті та свободу сповідувати релігію, висловлювати певні переконання як публічно, так і приватно.

Стаття 9 Конвенції не дуже часто предметом розгляду Європейським судом через зважений підхід юристів до питань релігії та віри. Крім того, стаття 9 містить формулювання щодо обґрунтованого втручання та обмеження з боку держави лише у випадках, коли це є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах громадської безпеки, для охорони громадського порядку, здоров'я і моралі або захисту прав і свобод інших людей.

Практика Європейського суду демонструє, що релігійній свободі все ж надається преференція порівняно зі свободою виявлення поглядів, свободою слова. Так, у справі заявника – інституту *Otto - Preminger v. Austria* А 295 (1994) Європейський суд, розглядаючи питання про відповідність Конвенції заборони державою демонстрації фільму, який міг би зачепити релігійні почуття католиків (колізія між статтями 9 та 10 Конвенції), надав пріоритет статті 9, обґрунтувавши своє рішення тим, що “у контексті релігійних свобод і переконань існує обов’язок членів суспільства уникати. Наскільки це є можливим, висловлювання поглядів, що зачіпають почуття інших людей”.

У справі *Angelini v. Italy* (1986) Європейським судом було зазначено, що стаття 9 захищає людину від “ нав’язування ” державою релігії або інших поглядів. Тобто є недопустимими активні дії з боку держави., а підтримка державою певної Церкви не порушує права особи мати певні релігійні погляди (за умови обов’язкової приналежності до цієї Церкви).

Розглянувши справу “ *Бускаріні та інші проти Сан – Марино* “ (1999), в якій заявники скаржились, що їх примушували скласти присягу на Біблії під загрозою позбавлення парламентських місць, що є порушенням їх права на свободу віросповідання та совісті, Європейський суд визнав, що така вимога є рівнозначною вимозі перейти в іншу релігію, а, відтак, входить у протиріччя зі ст. 9 Конвенції. Таке обмеження (залежність здійснення повноважень у парламенті від відданості певному віросповіданню) не може вважатися “ необхідним у демократичному суспільстві “.

Положення ст. 9 Конвенції щодо свободи сповідувати свою релігію або переконання як одноособово, так і разом з іншими, прилюдно чи приватно має на увазі відповідні дії особи (в богослужінні, ученні, виконанні релігійних і ритуальних обрядів), хоча і не означає, що будь-яка діяльність, вмотивована релігією, означає “ богослужіння ”. Так Європейським судом було зазначено, що розповсюдження листівок із закликами до солдат щодо їх неучасті у воєнних операціях (служба у Північній Ірландії) не є виконанням релігійних обрядів. А от пропагування пацифізму взагалі, як певної ідеї, підпадало б під дію ст. 9.

Держава не повинна заважати сповідувати релігію , але виправдане втручання держави встановлюється законом (ст.9(2)). У справі *Stefanov v. Bulgaria* (2000) Європейський суд визнав прийнятною скаргу громадянина Болгарії – члена релігійної громади “ Свідки Іегови “ , засудженого за відмову проходити військову службу через релігійні переконання. А от у справі *Bayatyan v. Armenia* Європейський суд постановив, що порушення ст. 9 Конвенції не було (не зважаючи на засудження заявника –члена “Свідків Іегови “за відмови від військової служби через релігійні переконання) з огляду на те, що на час відмови не було в Арменії закону про альтернативну службу і право на відмову від військової служби не визнавалось. Визнання чи невизнання права особи на відмову від військової служби через релігійні переконання – прерогатива відповідної держави – учасника Ради Європи.

Взаємовідносини релігії, Церкви із державою (через їх недостатню правову урегульованість) в наш час залишаються складними. З огляду на це, значні зусилля мають бути спрямовані на виховання та підтримку толерантності та поваги до почуттів та релігійним поглядам, віруванням інших людей, гуманізації суспільства.

Література:

1. Кофі Аннан. Выступление в Комиссии ООН по правам человека// Проблемы вмешательства. Выступление Генерального секретаря Организации Объединенных Наций. ООН, 1999. – с. 20-21.
2. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 18 серпня 2011 р.: (Офіційний текст).- К.: Паливода А.В., 2011. – 56 с.

3. Луцький І.М. Філософські підходи до розуміння взаємодії права та релігії(на прикладі їх трансформації у державну політику)/І.М.Луцький//Науково-інформаційний вісник. – 2013. - №7. – с.19-24.
4. Берлин И. Философия свободы. Европа. –М., 2001. – 448 с.
5. Лісабонська Угода. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kytmu.edu.ua.
6. Огляд практики Європейського суду з прав людини: Норми та стандарти Конвенції про захист прав і основних свобод людини/ Міністерство юстиції України. – К.: Видавничий Дім “ Ін Юре “, 2001. – 64.

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право.
Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне
приватне право**

**ФОРМУВАННЯ ПРОАКТИВНОГО ІНТЕРАКЦІЙНОГО ПІДХОДУ
ДО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НОТАРІАТОМ В УМОВАХ
СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Аршава Інна Олександрівна

*приватний нотаріус, кандидат наук з державного управління, доцент
кафедри соціальної психології та психології управління Дніпровський
національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна*

Прискорення темпів суспільних трансформацій призводить до того, що і держава як суб'єкт державного впливу повинні як мінімум встигати змінюватися відповідно до змін у суспільстві, а в ідеалі – готуватися до таких змін завчасно. Тобто система державного управління нотаріату повинна напрацювати не лише високу швидкість реакції на виклики середовища, але й здатність реагувати про активно, працювати на випередження.

На наш погляд, є доцільним виокремлення двох типів державного управління не лише нотаріатом, але й суспільством у цілому:

- реактивний підхід, який ґрунтується на постулюванні того, що майбутнє буде таким, як і теперішнє і відповідно в процесі прийняття державно-управлінських рішень поправки на те, що майбутнє може істотно відрізнятись від сьогодення, не робиться;
- проактивний підхід, який у процесі прийняття як оперативних, так і стратегічних державно-управлінських рішень виходять з того, що формат майбутнього може бути принципово іншим, ніж формат теперішнього, а отже, майбутнє піддається цільовому та прогностичному моделюванню і прорахуванню підготовчих та превентивних дій щодо нього.

Реактивний підхід у контексті державного управління був цілком допустимим для аграрних суспільств і навіть з деякими ускладненнями ще вписувався в систему державного управління індустріальними суспільствами. Проте на постіндустріальній стадії цивілізаційного

розвитку, коли динаміка соціальних змін стала надто високою, він повністю застарів і набув деструктивного характеру.

Загальний підхід держави до управління соціумом також потрібно враховувати в контексті нашого дослідження, оскільки для розвитку нотаріату має значення не лише характер прямого управлінського впливу на нього з боку держави, але й опосередкованого, який визначається технологією державного управління суспільством у цілому. Останній, не маючи спеціальної мети впливу на нотаріат може, фактично, бути не менш, а інколи й більш потужним чинником, який визначає функціонування та розвиток нотаріату як підсистеми суспільства.

Так, наприклад, як ми уже аналізували раніше, обрання державного курсу на розвиток ринкового суспільства в Україні різко розширило сферу цивільного обороту і стримувало підвищення попиту на нотаріальні послуги, що мало доленосне значення для функціонування й розвитку української нотаріальної спільноти, хоча такий загальний державно-управлінський вплив мав іншу цільову орієнтацію, ніж переформатування нотаріату.

З іншого боку, і діяльність нотаріату, маючи безпосередньою метою реалізацію та захист прав та законних інтересів своїх клієнтів, породжує низку інших наслідків, які мають впливати і на функціонування соціуму, і на успішність державотворення. Так, сумлінне та компетентне виконання нотаріусами своїх професійних обов'язків корегує правосвідомість громадян, робить соціальні взаємини прогнозованими та сприяє накопиченню в суспільстві капіталу довіри фізичних та юридичних осіб як одне до одного, та до держави. Навпаки, нечесна або некомпетентна нотаріальна діяльність продукує дезорганізацію соціальних відносин, втрату довіри, підвищення девіантності тощо.

Література:

1. Аршава І.О., Баштанник В.В. Соціально-психологічні та політико-правові засади державного управління нотаріальною діяльністю: Монографія / І.О. Аршава, В.В. Баштанник. – Д.: Вид-во «Інновація», 2014. – 318 с.

СІМЕЙНЕ ПРАВО В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Біліченко Валерій Віталійович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ університету внутрішніх справ підполковник поліції, м. Дніпро, Україна

Завдання поліції у демократичній правовій державі є забезпечення правового миру та внутрішньої безпеки, охорона державних органів від зазіхань на їхню діяльність з боку зовнішніх впливів, а також захист людей при реалізації ними прав та свобод, гарантованих конституцією. Саме в останній сфері держава має безліч обов'язків, які відповідають правам окремих осіб: захист честі та гідності людини, її життя та здоров'я, шлюб та сім'ї здійснення політичних прав тощо.

Як на мене, захист шлюб та сім'ї є одним із головних завдань реалізації діяльності поліцейських. Цей захист регламентується Сімейним правом України.

На даний час в Україні поширюється питання щодо насильства в сім'ї. Щоденно до відділів поліції надходять повідомлення про сімейні сварки. Конфлікти в родинях виникають із різних причин: скрутне матеріальне становище, непорозуміння між подружжям та дітьми, але найчастіше із-за пиятики. Сварки нерідко переходять в бійку, а іноді такі сутички закінчуються трагічно. Близько 10 мільйонів жінок та дітей страждають від знущання чоловіків, які звірино поводяться з своєю сім'єю в стані алкогольного сп'яніння, неконтрольованої агресії, з вадами психіки та іншими станами які погіршують відносини між подружжям. Для уникнення таких ситуацій є Сімейне право, Сімейний Кодекс та Конституція України в яких зарегламентовано закони щодо особистої недоторканості та сімейного життя.

Сімейне право – це сукупність правових норм і принципів, які регулюють та охороняють особисті й пов'язані з ними майнові відносини фізичних осіб, що виникають із шлюб та належності до сім'ї. Тобто це право регулює відносини між подружжям, щодо укладення шлюб, особисті і майнові відносини між ними. Крім того, сімейне право України регулює, а також, охороняє відносини усиновлення (удочеріння), опікунство та піклування. Згідно Закону України « Про попередження

насильства в сім'ї» Розділ II Стаття 5 Вказані повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань попередження насильства в сім'ї, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань попередження насильства в сім'ї.

Центральний орган виконавчої влади з питань насильства в сім'ї : розробляє і затверджує методичні рекомендації щодо спілкування з проблемними сім'ями; Надає органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування рекомендації з питань попередження насильства в сім'ї; Організовує та проводить просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед членів сім'ї, де виникає реальна загроза вчинення насильства, або де було вчинено насильство, про права , заходи і послуги, якими вони можуть скористатись.

Завдяки цьому можна стверджувати, що сімейне право є самостійною галуззю права, яка відокремлюється від цивільного. Самостійність сімейного права є незалежною від цивільного.

Працівники поліції не тільки фіксують факт насильства , проводять слідчі дії , щоб визначити хто ж був ініціатором та винуватцем події, а й проводять профілактичну роботу серед населення , як дорослого в трудових колективах так і з дітьми, відвідуючи учбові заклади.

У першу чергу, сімейні правовідносини - це особисті немайнові відносини. Сімейні права в Україні в багатьох випадках регулюються нормами моралі, а не тільки правовими нормами, і це є характерним тільки для сімейного права. Основними джерелами сімейного права є Конституція України, Сімейний Кодекс та інші нормативно – правові акти України. Так, Конституція України проголошує : «Шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка . Кожен з подружжя має рівні права і обов'язки у шлюбі і сім'ї» (Стаття 51).

Сімейний Кодекс України визначає засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя.

Отже, можна зробити висновок, що поліція відіграє важливу роль в сімейних правовідносинах, але зважаючи на те що, сімейні правовідносини відносяться до приватного права , поліція виконує лише наглядову та контролюючу функцію, тобто здійснює контроль за дотриманням законних прав членів сім'ї.

Література:

1. http://pidruchniki.com/00000000/pravo/osnovi_simeynogo_prava_ukrayini.
2. http://yur_gazeta.com/publications/practice/simeyne-pravo.
3. <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1552>.

ОСОБЛИВОСТІ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ

Ващенко Надія Сергіївна

здобувач вищої освіти Навчально-наукового інституту №4 Національної академії внутрішніх справ

Сімейні правовідносини виникають, змінюються та припиняються внаслідок різноманітних конкретних життєвих обставин. У зв'язку з тим, що такі обставини тягнуть за собою важливі юридичні наслідки — виникнення, зміну або припинення сімейних правовідносин, вони називаються юридичними фактами.

Однім із юридичних фактів є юридичний акт безпосередньо спрямований на настання юридичних наслідків - *шлюб*. Шлюб є початком і ядром сім'ї, він пов'язаний переважно з народженням дітей та їх вихованням, а тому держава не може залишити його поза правовою регламентацією в протизагаду дружбі, яка такій регламентації не підлягає.

Відповідно до ст. 21 Сімейного кодексу України, яка вперше дає поняття шлюбу, *шлюб — це сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у державному органі реєстрації актів цивільного стану*

Реєстрація шлюбу із засудженими, які відбувають покарання у виправно-трудових установах, провадиться відділом реєстрації актів цивільного стану за місцезнаходженням цієї установи на загальних підставах, передбачених чинним законодавством України.

Особа, яка бажає зареєструвати шлюб із засудженим, заповнює заяву про шлюб за встановленою формою (у частині, яка торкається її) і представляє її до відділу реєстрації актів цивільного стану.

Відділ реєстрації актів цивільного стану звіряє зазначені в заяві відомості з паспортом або паспортним документом, який посвідчує особу заявника, засвідчує його підпис та правильність зазначених у заяві

відомостей і повертає заяву заявнику, який направляє її адміністрації виправно-трудової установи для передачі засудженому.

При надходженні заяви про шлюб із засудженим адміністрація виправно-трудової установи передає її засудженому для заповнення тієї частини, яка торкається його. Правильність зазначених у заяві відомостей та підпис засудженого перевіряються та засвідчуються підписом начальника і гербовою печаткою виправно-трудової установи, у якій засуджений відбуває покарання, після чого заява надсилається до органу реєстрації актів цивільного стану, який проводитиме реєстрацію шлюбу.

Якщо питання про реєстрацію шлюбу ініціює засуджений, то адміністрація виправно-трудової установи забезпечує його бланком заяви про шлюб за встановленою формою. Після заповнення засудженим тієї частини заяви, яка торкається його, адміністрація виправно-трудової установи звіряє вказані в заяві відомості з паспортом або паспортним документом, який міститься в особовій справі засудженого, засвідчує його підпис і правильність указаних у заяві відомостей та направляє цю заяву особі, з якою засуджений бажає укласти шлюб. Одночасно цій особі повідомляються найменування та адреса відділу реєстрації актів цивільного стану, у якому може бути проведена реєстрація шлюбу.

При погодженні на укладення шлюбу із засудженим особа, яка отримала таку заяву, заповнює її в тій частині, яка торкається її, та передає до відділу реєстрації актів цивільного стану для засвідчення підпису та відомостей, указаних у заяві, після чого направляє заяву до відділу реєстрації актів цивільного стану, який зазначено в повідомленні виправно-трудової установи.

Відділ реєстрації актів цивільного стану, який отримав спільну заяву про шлюб, призначає дату та час реєстрації шлюбу, про що заздалегідь повідомляє осіб, які бажають укласти шлюб, а також адміністрацію виправно-трудової установи, у якій утримується засуджена особа, яка бажає укласти шлюб.

Реєстрація шлюбу із засудженим провадиться у присутності осіб, які укладають шлюб, у приміщенні, визначеному адміністрацією виправно-трудової установи.

У паспорті або паспортному документі засудженого відділом реєстрації актів цивільного стану проставляється штамп про реєстрацію шлюбу із зазначенням прізвища, імені, по батькові та року народження другого з подружжя, найменування відділу реєстрації актів цивільного стану та дати реєстрації шлюбу. Штамп про реєстрацію шлюбу із зазначенням цих самих відомостей проставляється також у паспорті або паспортному документі другого з подружжя.

Якщо засуджений при реєстрації шлюбу змінив прізвище або приєднав до свого прізвища прізвище другого з подружжя, то на першій сторінці його паспорта або паспортного документа проставляється штамп або відмітка про те, що у зв'язку зі зміною прізвища при укладенні шлюбу паспорт або паспортний документ підлягає обміну.

Реєстрація шлюбу з особами, щодо яких до суду як запобіжний захід обрано тримання під вартою, здійснюється відділом реєстрації актів цивільного стану в слідчих ізоляторах (тюрмах) тільки з письмового дозволу органу, у провадженні якого перебуває справа, у тому самому порядку і за тими самими правилами, які встановлені для виправно-трудоустанов.

Література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – ст. 141.
2. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року.
3. Сімейне право України: Підручник /За заг.редакцією В.І Борисової ,І.В Жилінкової – 2 –ге видання ,перероб-К. Юрінком Інтер .-2009. -287 с.
4. Сімейне право України: Підручник / За ред. В.С. Гопанчука. – К.: Істина, 2002. – 304 с.

Науковий керівник: Полішко Н.Л., доцент кафедри цивільного права і процесу, Національна академія внутрішніх справ

**НОВІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИШВИДШЕНОЇ
ПРОЦЕДУРИ РОЗГЛЯДУ СПОРУ У РЕГЛАМЕНТІ
МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖНОГО СУДУ ПРИ
ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВІЙ ПАЛАТІ УКРАЇНИ В РЕДАКЦІЇ ВІД 01
ГРУДНЯ 2018 РОКУ**

Дев'яткіна Марія Сергіївна

аспірантка Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка

23 жовтня 2017 року Комітет з альтернативних вирішень спорів Асоціації правників України провів засідання, присвячене обговоренню нового Регламенту Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (далі — МКАС при ТПП України) [1]. В рамках обговорення нового Регламенту було запропоновано ряд нововведень, які були з успіхом реалізовані в тексті, який вступить в силу з 01 січня 2018 року.

Одним з важливих нововведень нової редакції Регламенту стала процедура прискореного арбітражного розгляду [2, С. 39]. Слід відмітити, що в арбітражних регламентах провідних арбітражних установ така процедура використовується вже давно, а саме, з 1998 року (в регламенті Лондонського Міжнародного Арбітражного Суду [3]), а почали застосовувати пришвидшену арбітражну процедуру ще раніше. Так, однією з перших справ, яка була вирішена у відповідності до прискореної арбітражної процедури стала справа ICC №.10211/AER від 1990 р. [8, С. 287]. Однією зі сторін цього спору була команда-учасниця Формули-1 (надалі – Ф-1), яка повинна була виступати на щорічних змаганнях в Австралії в березні. Тому, для цієї команди було важливо, щоб з Європи автомобілі для змагань поставили перевізникам у середині січня. У середині 1990-х розпочався спір між командою Ф-1 та їхнім спонсором - тютюновою компанією. Суть спору полягала в тому, що тютюнова компанія хотіла розфарбувати одну з машин команди Ф-1 під один бренд і колір цигарок, а інший автомобіль – під інший бренд і колір. Команда Ф-1 наполягала на тому, що їхні автомобілі повинні мати однакове забарвлення. На Різдво стало зрозуміло, що якщо негайно не вирішити спір, то команда не зможе вчасно переправити свої автомобілі на

змагання, тому було застосовано пришвидшену процедуру вирішення спору. По-суті спір розглянули у період між Різдвом та Новим роком, а остаточне рішення сторони отримали в останній день січня.

Але все ж таки, у ті часи пришвидшену процедуру вирішення спору використовували у якості виключення, коли сторони в своїй арбітражній угоді чітко прописали, що застосовуватиметься пришвидшена процедура вирішення арбітражного спору.

У 2017 році Міжнародна торгова палата (далі - ICC) [4] у своєму регламенті запропонувала впровадити новий підхід до пришвидшеної процедури вирішення арбітражного спору. Тепер, якщо сторони в своїй арбітражній угоді не зазначили інше, за замовчуванням застосовуватиметься пришвидшена арбітражна процедура, якщо сума спору не перевищує 2 млн. доларів США [4, С.37]. Разом з цим, Регламент ICC встановив, що рішення за прискореної процедури повинно бути винесено за 6 місяців. Для порівняння, в Регламенті МКАС при ТПП України такий же самий термін винесення рішення встановлено для загальної процедури.

В Регламенті МКАС встановлено достатньо жорсткі строки для проведення прискореного арбітражного розгляду:

- строк сплати арбітражного збору — 15 днів;
- строк відзиву на позовну заяву — 10 днів;
- строк для пред'явлення зустрічного позову — 10 днів з дати отримання позовної заяви;
- строк призначення арбітра/арбітрів — 10 днів
- у разі призначення усного слухання повістки надсилаються не менш ніж за 15 днів
- строк винесення арбітражного рішення — 20 днів з дня завершення слухання справи

Таким чином в рамках МКАС при ТПП України вирішити спір у рамках пришвидшеної процедури можна у два рази швидше, ніж за загальною процедурою, якщо сторони не будуть затягувати з письмовими матеріалами. На думку автора, недоліком регламентації прискореної процедури в рамках МКАС при ТПП України є те, що не прописуються чіткі рамки для подання письмових матеріалів. Разом з цим існує сенс додати і обмеження по обсягу поданого матеріалу. Наприклад, можна ввести вимогу, щоб сторони подавали стислий тезесний виклад письмових

матеріалів і обмежити такий виклад до п'яти сторінок. У тезисному викладі матеріалів слід робити відсилки на сторінку і абзац в повному варіанті письмових матеріалів для того щоб арбітр мав змогу швидко отримати роз'яснення по певному пункту у разі коли теза сторони сформульована не чітко або не однозначно. Крім того, на думку автора, є смисл у розробці окремих правил для процедури пришвидшеного розгляду спору і надати право сторонам обирати між цими двома процедурами, як це зроблено, наприклад в Арбітражному інституті Торгової палати м. Стокгольм [5].

Необхідність розробити окремий регламент для пришвидшеної процедури вирішення арбітражного спору пояснюється тим, що, по-перше, сторонам і арбітрам буде зручніше керуватися чітко прописаними правилами саме для пришвидшеної процедури вирішення спору, і, по-друге, для пришвидшеної процедури потрібно прописувати окрему процедуру для вжиття і виконання забезпечувальних заходів. Наприклад, в правилах Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольм для пришвидшеної процедури визначено, що у разі, якщо вживаються забезпечувальні засоби, то тоді призначається надзвичайний арбітр. При цьому надзвичайний арбітр повинен бути призначений впродовж 24 годин від моменту подання заяви і у термін до 5 днів він повинен винести ухвалу про забезпечувальні заходи. Крім того, в правилах Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольм чітко прописаний термін у 15 днів для подання письмових аргументів сторін, більше того, вони обмежені за обсягом. В Регламенті МКАС при ТПП України в редакції 2018 року не вистачає таких положень.

Загалом слід відмітити позитивні зрушення у новій редакції Регламенту МКАС при ТПП України. Пришвидшена процедура розгляду спору є взагалі новою для української практики, тому цікаво буде спостерігати як в подальшому вона буде розвиватися. На сьогоднішній день поки можна робити тільки порівняння з уже існуючими регламентаціями пришвидшеної процедури в регламентах інших арбітражних установ. Проаналізувавши такі Регламенти, стає зрозумілим, що регламентації, що містяться в Регламенті МКАС при ТПП України буде замало.

Література:

1. Всеукраїнська Громадська Організація "Асоціація Правників України". Міжнародний комерційний арбітраж: нові правила гри [Електронний ресурс] . – 23 жовтня 2017 року – Режим доступу до ресурсу: <http://uba.ua/ukr/news/5261/>.
2. Регламент міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій Палаті України [Електронний ресурс] // Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій Палаті України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://arb.ucci.org.ua/icac/docs/ICAC_Rules_New_ua.pdf.
3. LCIA Arbitration Rules [Електронний ресурс] // London Court of International Arbitration. – 1998. – Режим доступу до ресурсу: http://www.lcia.org/dispute_resolution_services/lcia_arbitration_rules.aspx#article9.
4. ICC. Арбітражний регламент. Медіаційний регламент / Міжнародна торгова палата. – Париж, Франція: Міжнародна торгова палата, 2017. – 104 с.
5. Rules for Expedited Arbitrations of the Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce [Електронний ресурс] // Stockholm Chamber of Commerce. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.sccinstitute.com/media/178161/expedited_arbitration_rules_17_eng__web.pdf.

Науковий керівник: Цірат Геннадій Артурович, доктор юридичних наук, доцент, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ПРИРОДИ ЛЕГАТУ (ДОЦІЛЬНІСТЬ ОТOTOЖНЕННЯ ЛЕГАТУ З ДОГОВОРОМ ДОРУЧЕННЯ)

Ковальчук Ярослав Вадимович
юрисконсульт 1-ої категорії Служби приміських пасажирських
перевезень Регіональної філії «Південно-Західна залізниця» Публічного
акціонерного товариства «Українська залізниця», викладач
Республіканського інституту освіти, блогер сайтів «Liga.net» та
«Korrespondent.net»

Заповідачеві гарантовано дуже різні за своєю сутністю юридичні можливості, яким в свою чергу притаманний майновий або особистий

немайновий характер. Зокрема вищевказаний суб'єкт володіє правом на заповіт.

Чіткий та недвозначний зміст зазначеного правочину може охоплювати легат. Чи можна вищезазначену вказівку називати «заповідальним дорученням»?

Станом на сьогоднішній день, офіційна доктрина спадкового права охоплює велику кількість малодосліджених питань. Зокрема нині в юридичній літературі присутні два нетотожні за своєю суттю підходи стосовно з'ясування доцільності застосування назви «заповідальне доручення» до спеціального розпорядження, яке в свою чергу вітчизняним законодавцем закріплено в юридичних нормах, що передбачені ст. ст. 1237-1239, 1241 та 1271 ЦК України. В зазначеній праці ми ознайомимося детальніше з непростим змістом таких концепцій.

Як вказує М. Гордон, розпорядження, юридичний зміст якого полягає в тому, що заповідачеві дозволено покласти в своєму заповіті на спадкоємця обов'язок надати тим або іншим учасникам цивільно-правових відносин майнову вигоду, можна називати «заповідальним дорученням». Доцільність зазначеної концепції згаданий вчений намагається підтвердити такими доводами.

Заповідач може встановити в своєму заповіті так званий заповідальний відказ.

Юридична сутність вказаного розпорядження полягає в тому, що спадкоємцеві надається доручення виконати відповідні дії [1, с. 58].

Науковий підхід про те, що легат можна називати заповідальним дорученням, окрім М. Гордона, в своїх наукових розвідках підтримують інші дослідники. Такими вченими, наприклад, є: А. Бесова [2, с. 30] та ін.

Але далеко не всі науковці погоджуються з таким доктринальним підходом.

Зокрема Б. Хаскельберг наголошує на тому, що легат недоцільно ототожнювати з дорученням. Доцільність даної концепції згаданий вчений пробує підтвердити, скориставшись такими доводами.

Доручення за своєю суттю є нічим іншим, як договірним правовідношенням. Воно припиняється у випадку смерті будь-якої з його сторін [3, с. 397].

Науковий підхід про те, що легат за своєю юридичною суттю є дорученням, крім Б. Хаскельберга, в своїх наукових розвідках не

одобряють інші дослідники. Такими вченими, наприклад, є: І. Спасибо-Фатєєва й В. Надьон [4, с. 71] та ін.

На наше глибоке переконання, легат не можливо встановити шляхом діяння, яке в свою чергу є доручення. Доцільність вищезазначеної наукової концепції ми спробуємо обстояти завдяки таким доводам.

Юридичні факти не є структурними елементами цивільно-правових відносин. Але перші перебувають в тісному взаємозв'язку з другими. Як це розуміти?

Чинним законодавством передбачено різні за своєю суттю юридичних фактів, що визнані достатніми підставами ймовірного виникнення цивільних обов'язків та цивільних прав. Одними з вищенаведених життєвих обставин можна назвати доручення (ст. 1000 ЦК України) і заповідальний відказ (ст. 1237 ЦК України) [5].

Згаданим юридичним фактів притаманна велика кількість обопільних ознак. Зокрема такі обставини за своєю суттю є нічим іншим, як правомірними діями, що спрямовані на невідворотне досягнення конкретного правового результату – вчинення однією особою на користь іншої особи відповідного обов'язку.

Однак не треба забувати про те, що вищезгадані факти істотно відрізняються одне від одного. Зокрема доволі принципова різниця між ними полягає в тому, що доручення за своєю юридичною природою є договірним правовідношенням, а легат – недоговірним правовідношенням. Що це означає?

Дорученню властиві різні ознаки. Сутність однієї з таких рис полягає в тому, що згаданий юридичний факт вміщує в собі вільне та узгоджене волевиявлення, яке в свою чергу виражене двома рівноправними суб'єктами правових відносин, а саме довірительом та повіреним.

Легату, на відміну від доручення, вищенаведена ознака анітрохи не властива.

Вказана думка пояснюється тим, що згаданий юридичний факт охоплює собою не узгоджене з тими чи іншими повноправними суб'єктами правових відносин вільне волевиявлення одної-єдиної фізичної особи - заповідача.

Література:

1. Гордон М. В. Наследование по закону и по завещанию. – М.: Юрид. лит., 1967. – 120 с.
2. А. А. Бесова. Юридическая природа прав отказополучателя // Vox Juris: сборник статей / отв. ред. В. В. Сухоязов. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2017. – С. 29-36.
3. Хаскельберг Б. Л. Правоотношение из завещательного отказа и его элементы / Б. Л. Хаскельберг Цивилистические исследования. Вып. 1 : Сборник научных трудов памяти проф. И. В. Федорова / Под ред. Б. Л. Хаскельберга, Д. О. Тузова. – М., - 2004. – С. 78-111.
4. Спасибо-Фаттева І. В. та Надьон В. В. Правова природа обов'язків у спадкових правовідносинах // Вісник Національної академії правових наук України. – 2016. - № 1 (84) – с. 66-75.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Кудра Ірина Андріївна

студентка Національного авіаційного університету

Спадковий договір, що був донедавна невідомий нашому законодавцеві, є широко розповсюдженим інститутом у багатьох європейських країнах. Цей цивільно-правовий договір є новацією для нашої правової системи, оскільки він не був передбачений ані Цивільним Кодексом УРСР 1922 року, ані Цивільним Кодексом УРСР 1963 року. Він з'явився в українському законодавстві лише з прийняттям Цивільного Кодексу України 2003 року.

Спадковий договір не розглядається як самостійний вид спадкування, оскільки відповідно до ст. 1217 ЦК [1] України спадкування здійснюється за заповітом або за законом. До спадкового договору не застосовуються норми спадкового права в силу відсутності юридичного складу спадкового правонаступника. Такий висновок ґрунтується на тому, що відчужувач не може розпорядитися майном, яке є предметом

спадкового договору, на випадок смерті; майно, яке є предметом спадкового договору, не включається до складу спадщини; набувач може оформити право власності на майно, яке є предметом спадкового договору, негайно після смерті відчужувача, а не зі спливом 6-ти місячного строку, встановленого для оформлення права на спадщину; на таке майно після смерті відчужувача не можуть претендувати особи, які мають право на обов'язкову частку у спадщині; майно, яке є предметом спадкового договору, на момент його укладення визначене конкретно і не може бути відчужене [5, с.33].

Спадковим договором, згідно зі ст. 1302 ЦК, є договір згідно з яким одна сторона (набувач) зобов'язана виконати вказівки другої сторони (відчужувача) і в разі смерті останнього набуває права власності на його майно. Це консенсуальний договір, оскільки момент його укладення пов'язується з досягненням сторонами угоди з усіх істотних умов і тягне за собою виникнення цивільних прав і обов'язків сторін після надання правочину письмової форми та нотаріального посвідчення [3, с.157].

Як зазначено, спадковий договір укладається у письмовій формі й підлягає нотаріальному посвідченню, а також державній реєстрації у Спадковому реєстрі. У разі недодержання сторонами зазначених вимог спадковий договір визнається нікчемним.

Сторони спадкового договору мають відповідні права й обов'язки. Так, ст. 1305 ЦК України передбачено, що набувач у спадковому договорі може бути зобов'язаний вчинити певну дію майнового або немайнового характеру до відкриття спадщини або після її відкриття. Зазначені дії мають здійснюватися залежно від розпоряджень відчужувача, до або після настання його смерті. Із положень глави 90 ЦК України вбачається, що набувач здійснює покладені на нього договором обов'язки за свій рахунок і не має права на відшкодування витрат та сплату винагороди за рахунок майна, що призначене йому відчужувачем. Водночас відчужувач має право призначити особу, яка після його смерті буде здійснювати контроль за виконанням спадкового договору.[2, с. 59-60].

Також слід зазначити, що якщо за життя відчужувача набувач помер до того, як виконав умови договору, спадковий договір вважається припиненим. За бажанням відчужувача ним може бути укладений новий спадковий договір із спадкоємцями набувача, який помер. Однак у кожному разі спадкоємці набувача мають право вимагати від відчужувача

відшкодування витрат на виконання спадкового договору в тій частині зобов'язань, які були виконані набувачем до смерті останнього.

Розірвання спадкового договору можливе з ініціативи однієї зі сторін у судовому порядку. Так, спадковий договір може бути розірваний відчужувачем, якщо набувач не виконує належним чином покладених на нього обов'язків. Набувач же може вимагати розірвання договору в тому випадку, якщо належне виконання обов'язків за договором з його боку неможливе (наприклад, з причин погіршення стану здоров'я). Крім розірвання, в договорі можуть бути передбачені й інші наслідки порушення сторонами зобов'язань, наприклад, відшкодування збитків, компенсація моральної шкоди тощо[4, с.81].

В юридичній практиці такий договір не часто використовується. Це зумовлено, по-перше, необізнаністю населення, по-друге, тим, що відсутній відпрацьований механізм використання спадкового договору. Тому нотаріуси неохоче радять своїм клієнтам підписувати подібний договір. Тим більше, що багато в чому він схожий на договір довічного утримання [2, с.58].

Отже, спадковий договір є новим інститутом в цивільному праві України. Варто сказати, що він одночасно є і розпорядженням на випадок смерті, й договором, змістом якого обумовлюються його істотні умови. Водночас спадковий договір не суперечить загальним засадам цивільного законодавства і розкриває нові можливості здійснення прав власника щодо розпорядження своїм майном.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 18 червня 1963 р. //Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – №30. – ст. 463.
2. Рогожина З. К. Характеристика спадкового договору / З. К. Рогожина. // Судова апеляція. – 2015. – №1. – С. 57–63.
3. Васильченко В. М. Юридична сутність інституту спадкового договору та його місце в системі цивільного права України / В. М. Васильченко // Право України, 2003. – №6. – С. 118-121.
4. Скопиченко О. В. Спадковий договір в системі цивільно-правових договорів / О. В. Скопиченко. // Юридичні науки. – 2015. – №5. – С.78-82.

5. Луць В. В. Окремі питання спадкового договору в Цивільному праві України / В. В. Луць // Юридична Україна. – 2009. – №9. – 33 с.

Науковий керівник: Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач, Національний авіаційний університет

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Павлушин Вячеслав Андрійович

здобувач вищої освіти Навчально наукового інституту №4 Національної академії внутрішніх справ

Виходячи із загального поняття об'єктів права інтелектуальної власності, слід зазначити, що величезну групу цих об'єктів складають *результати науково-технічної творчості*. Науково-технічні досягнення передусім сприяють підвищенню технічного рівня суспільного виробництва, його ефективності, продуктивності тощо. Тому результати науково-технічної творчості користуються особливо великим попитом на ринку науково-технічної продукції.

Визнання об'єктів промислової власності об'єктами правової охорони засвідчується виданими на них установленим законодавством порядком охоронними документами, якими в Україні є: патенти на винаходи, деклараційні патенти на винаходи, деклараційні патенти на корисні моделі, патенти на промислові зразки, патенти на сорти рослин, а також свідоцтва на знаки для товарів і послуг та свідоцтва на топографії інтегральних мікросхем. У зв'язку з тим, що набуття права власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок засвідчується патентом, то іншою назвою права промислової власності є *патентне право*.

Результатом науково-технічної діяльності є промислова власність, котра в сучасних умовах складає основу економіки. Тепер уже ні в кого не викликає сумніву, що там, де вищий рівень науково-технічної діяльності, там вищий рівень виробництва, там економіка країни потужніша.

Ці фактори зумовлюють необхідність удосконалення правової охорони об'єктів промислової власності не тільки на національному рівні,

а й на міжнародному, оскільки ці об'єкти стали досить цінним товаром і на міжнародному ринку. Попит на цей товар постійно зростає, адже він зумовлюється інтенсивним розвитком промисловості і економіки в цілому.

Проблеми правової охорони промислової власності в останній чверті XIX ст. настільки загострилися, що змусили економічно розвинені країни Європи шукати нові і більш ефективні засоби міжнародно-правової охорони промислової власності.

Першим міжнародно-правовим документом стала **Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р.** На сьогодні Паризька конвенція є основним міжнародно-правовим документом, який визначає засади всіх інших міжнародно-правових документів, що стосуються охорони промислової власності. Зазначена Конвенція переглядалася багато разів, останній раз у Женеві в лютому—березні 1984 р. Станом на 1995 р. учасниками Паризької конвенції були 131 держава, в тому числі й Україна.

Об'єктами охорони Паризька конвенція проголосила об'єкти промислової власності в самому широкому значенні — це винаходи, корисні моделі, товарні знаки і промислові зразки, фірмові найменування, географічні зазначення і найменування місць походження товарів.

Основні засади Паризької конвенції можна умовно поділити на чотири групи: 1) національний режим; 2) право пріоритету; 3) загальні положення; 4) адміністративні повноваження Конвенції.

За принципом національного режиму Конвенція визначила правило, за яким патентовласнику однієї держави-учасниці в іншій державі-учасниці надається така ж правова охорона, як і власним громадянам. За загальним правилом патент, виданий в одній країні, має силу лише в межах цієї країни. Для одержання правової охорони об'єкта промислової власності в іншій країні цей об'єкт треба там запатентувати. Якщо ж об'єкту промислової власності потрібно надати охорону в кількох країнах, то в усіх цих країнах зазначений об'єкт необхідно запатентувати. Часто це потрібно було робити одночасно, що просто фізично неможливо. Процедура патентування об'єкта промислової власності в зарубіжних країнах досить трудомістка, копітка, тривала і дорога. Це була і є на сьогодні одна із досить серйозних проблем правової охорони об'єктів промислової власності в міжнародному масштабі.

Істотно полегшується реєстрація знаків.

Відповідно до *Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків її перевагами можуть користуватися 43 держави.*

Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків поширює свою чинність на територію 35 держав, а Відомство Бенілюкс в цій частині на три держави — Бельгію, Нідерланди і Люксембург.

Африканська організація промислової власності чинність своїх патентів і реєстрацій промислових зразків поширює на 11 африканських держав (АРОПС, Хараре). 2). Інша Африканська організація інтелектуальної власності (АОІВ, Яунде) чинність своїх патентів і реєстрацій промислових зразків поширює на 14 африканських держав.

Таким чином, виникає все більше міжтериторіальних патентів та реєстрацій. Цю тенденцію слід визнати прогресивною.

При цьому слід мати на увазі, що в Конвенції термін «громадянин» означає як фізичних, так і юридичних осіб. Принцип національного режиму відігравав і відіграє істотну роль в правовій охороні об'єктів промислової власності. Він є одним із наріжних каменів системи, яка гарантує охорону не тільки прав іноземців, а й є надійним заслоном проти будь-якої дискримінації. Без цієї норми буває просто неможливо одержати правову охорону об'єктів промислової власності.

Іншим важливим принципом Конвенції є право на пріоритети. Право пріоритету означає, що заявка іноземного заявника в країні-учасниці Конвенції на об'єкт промислової власності повинна розглядатися з пріоритетом раніше поданої заявки на цей же об'єкт у країні-учасниці походження об'єкта. Право пріоритету зберігається за заявником на винаходи — протягом 12 місяців, для інших об'єктів промислової власності — протягом 6 місяців.

Науковий керівник: Полішко Н.Л., доцент кафедри цивільного права і процесу, Національна академія внутрішніх справ

ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ МАЛОЛІТНІМИ І НЕПОВНОЛІТНІМИ ОСОБАМИ

Самородова Ганна Ростиславівна

студентка, Донецький національний університет імені Василя Стуса

В сучасних умовах розвитку ІТ-технологій, що пришвидшує інтелектуальний розвиток дітей, вони все частіше створюють своєю творчою працею об'єкти інтелектуальної власності. Тому охорона особистих немайнових та майнових прав неповнолітніх у сфері інтелектуальної власності є пріоритетним завданням держави, оскільки Україна розвивається як демократична правова держава, пріоритетом якої є забезпечення захисту прав і свобод громадян.

Права неповнолітніх осіб досліджувались багатьма вченими, зокрема, О.Ф. Лапчевська [1], Г.О. Лисенко [2], О.О. Сіроштан [3], О.І. Харитоновною [4] та ін. Разом з тим, потребують подальшого дослідження особливості здійснення і захисту прав малолітніх і неповнолітніх осіб саме на об'єкти інтелектуальної власності.

Відповідно до ст. 418 Цивільного кодексу України (надалі – ЦК України), право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права та майнові права інтелектуальної власності [5].

Згідно зі ст. 31 ЦК України особи до 14 років, що мають часткову дієздатність, мають право здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом. За ст. 32 ЦК України особа від 14 до 18 років має право самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом.

Таким чином, малолітні та неповнолітні особи мають право самостійно реалізовувати особисті немайнові права, такі як: право на визнання особи творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності; право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності; право вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо; право забороняти зазначення свого імені у зв'язку з

використанням твору; право обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору; право на недоторканність твору (ст. 423, ст.438 ЦК України).

Право на визнання автором твору відповідно до ст.1 ЗУ "Про авторське право і суміжні права" має фізична особа, що своєю творчою діяльністю створила твір. Тобто малолітні і неповнолітні особи, що є творцями, належать до первинних суб'єктів авторських прав. При цьому оскільки авторські права виникають автоматично з моменту створення твору, то і правовий статус автора особа набуває з цього ж моменту незалежно від обсягу її дієздатності [6].

Інший підхід існує в праві промислової власності, де результати інтелектуальної власності отримують охорону на підставі державної реєстрації їх як винаходу, корисної моделі, промислового зразку. Так, згідно зі ст. 1 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" винахідник – людина, інтелектуальною, творчою діяльністю якої створено винахід (корисну модель) [7]. Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель» № 197 від 15.03.2002 року, винахідник – фізична особа, результат творчої праці якої визнано винаходом (корисною моделлю) [8]. Отже, з наведених визначень слідує, що статус винахідника пов'язується з оформленням патенту.

Водночас, така трактовка не відповідає загальним нормам, закріпленим в ст. 423, 432 ЦК України, які встановлюють, що особистим немайновим правом є визнання особи творцем, що не вимагає від особи вчинення спеціальних дій. При цьому постає питання, чи має малолітня особа право подавати заяву на отримання патенту? Законодавство України не дає відповіді на питання, з якого віку особі можна подавати заяву на отримання патенту, чітко не встановлена природа цього права – майнове або немайнове. Наприклад, О. Сіроштан наголошує, що дане право не є а ні майновим, а ні особистим немайновим, стверджуючи, що таке право є процедурним [3]. Однак таке розуміння не вирішує дану проблему, оскільки для реалізації процедурних прав в межах процедурних правовідносин, особа повинна мати відповідне матеріальне право, яке і реалізується в передбаченому законом порядку.

Також слід враховувати, що для проходження процедури реєстрації патентних прав потрібна допомога патентного повіреного чи відповідного фахівця для правильного оформлення заявки та ведення діловодства з Державним підприємством "Український інститут інтелектуальної

власності". Виходячи з п. 1 ч. 1 ст. 32 ЦК України особа з 14 років може укласти договір з даними особами, оскільки має право самостійно розпоряджатися своїм своїми доходами. Але послуги даних осіб зазвичай можуть коштувати набагато більше, ніж самостійний заробіток неповнолітніх, тому доречніше б було обмежити право на самостійне укладення договорів с патентними повіреними, фахівцями у даній галузі і неповнолітніми щодо договорів на надання послуг у сфері державної реєстрації об'єктів промислової власності (винахід, корисна модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг, кваліфіковане зазначення походження товару) шляхом надання права батькам (усиновителям), піклувальникам, органу опіки та піклування надавати згоду на укладення такого договору.

Особа з 14 років має право самостійно здійснювати як особисті немайнові, так і майнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом: право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Відповідно до ч.2 ст.29 Цивільного процесуального кодексу України, неповнолітні особи можуть особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді у справах, що виникають з відносин, у яких вони особисто беруть участь, якщо інше не встановлено законом [9]. В питаннях захисту прав інтелектуальної власності у суді, як правило, враховуючи складність цих справ, виникає потреба в кваліфікованому представникові, з яким потрібно укласти договір доручення чи договір про надання правової допомоги і, отже, в такому разі неповнолітньому не потрібна згода батьків, усиновителів або піклувальників, оскільки ці дії входять в обсяг його дієздатності за п.2 ч.1 ст. 32 ЦК України, а саме - "самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної діяльності". Але таке загальне формулювання не дозволяє однозначно вирішити питання, чи передбачає ця норма здатність неповнолітнього укласти договори щодо представництва своїх прав інтелектуальної власності у суді.

На підставі проведеного дослідження можна запропонувати наступні шляхи вирішення окреслених проблем. Так, доцільно доповнити ст. 32 ЦК

України нормою, у якій зазначити, що неповнолітня особа має право подати заявку на отримання патенту на об'єкти промислової власності, а також передбачити норму, що неповнолітня особа має право укладати договори щодо представництва інтересів у сфері захисту прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом.

Запропоновані зміни будуть сприяти підвищенню ефективності механізму реалізації і захисту прав малолітніх і неповнолітніх осіб на об'єкти інтелектуальної власності.

Література:

1. Лапчевська О. Ф. Проблеми захисту майнових прав дитини / О. Ф. Лапчевська // Юридична наука. – 2013. – № 2. – С. 41-48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2013_2_7.
2. Лисенко Г.О. Авторські права дітей / Г.О. Лисенко / збір. мат. міждисциплінарної конф. на тему: Місце дитини в українському суспільстві. – 2016р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lysenko-solicitors.com/>.
3. Сіроштан О.О. Особливості спадкування прав інтелектуальної власності особами, які мають право на обов'язкову частку у спадщині / О.О Сіроштан / Часопис Київського університету права – 2015. – №3. – С.216-220.
4. Харитоновна О. І. Суб'єкти та об'єкти правовідносин інтелектуальної власності / О. І. Харитоновна // Актуальні проблеми держави і права. - 2011. – Вип. 59. – С. 329-335. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_59_44.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
6. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 05.10.2016р. № 1651-VIII. – Ст. 781.
7. Про охорону прав на винаходи та корисні моделі : Закон України від 16.10.2012р. № 5460-VI. – Ст. 41.
8. Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель» від 15.03.2002 № 197.
9. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

Науковий керівник: Коваль Ірина Федорівна, доктор юридичних наук, доцент, Донецький національний університет імені Василя Стуса

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право**

**DEFENCE ACQUISITIONS – FACTORS AFFECTING CORRUPTION
RISK**

Sergii Zaderiienko

Ph. D., associate professor, professor of Department of logistics and routine military activities management, Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy

A corruption that is a threat to the rights of man, as well as the obstacle to the sustainable economic development of society, is now very acute in our country [1-4].

Especially defence procurement is prone to corruption because it is an integral part of the process of maintaining existing capabilities of the Ukrainian Armed Forces through provision of logistics services, spare parts, fuel, etc.

For instance, on October 11, 2017, the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine (NABU) and the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office exposed the corruption scheme for embezzlement of public funds in the amount of over UAH 149 million in fuel procurement for the Ministry of Defense of Ukraine.

According to spokesman of NABU, Deputy Defense Minister Ihor Pavlovsky and Director of the Department for State Procurement and Supplies of Materiel at the Defense Ministry Volodymyr Hulevych were detained amid anti-corruption raids. They are suspects who charged with a conspiracy with representatives of a commercial entity (Part 5 Article 191 of the Criminal Code of Ukraine, misappropriation, embezzlement of property or its possession through abuse of power). Both suspects say they do not feel guilty and deny allegations of criminal activity.

NABU believes in June-August 2016, probably, in the absence of any legal grounds for amending the contracts for the procurement of goods for budgetary funds, the customer and supplier concluded a number of additional agreements, according to which the price per unit of goods was unreasonably increased by an average of 16% of their initial price. As a result, budgetary

funds totaling UAH 149.339 million were unreasonably and illegally transferred to the supplier [4].

So there are number of reasons for high corruption risks [1]:

- defence procurement usually involves large amounts of money;
- there can be a propensity within the fuel sector to source contracts with a sole supplier already mobilized within a region;
- procurement options are even more limited when security of supply to zone of counter-terroristic operation;
- the statistics on costs is limited, hard to attain or non-existent;
- linking defence needs to actual procurement is far from trivial or it can be incurred that can compromise the quality of goods and services provided.

Deciding what to acquire, on the surface a simple task, is both far from trivial and key to the overall success of an acquisition project. Defence budgets, although usually among the larger components of public spending, are rarely sufficient to cover all defence requirements and acquisition projects must be carefully prioritised in order to assemble an overall defence programme that is as comprehensive and as balanced as possible (and, of course, individual projects must be properly managed to ensure that they represent good value for money and an appropriate use of defence resources). Close examination of competing requirements and creative thinking about the means to address them are thus essential for successful acquisition; investment in these activities will help to reduce project risk and increase the overall chance of project success [2, 3].

The integrity of the decision making process is key for assuring transparency of the process. There have been cases when, as “a sign of transparency,” bids are open in front of TV cameras, while at the same time tender specifications are written in a way that strongly favours a particular supplier or even eliminates all of its competitors.

Additional measures to guarantee transparency of defence procurement include:

- publicly available and highly visible defence policy documents that provide clear, consistent and credible guidelines on defence modernisation;
- open competitive bidding, e.g. through the use of the a hybrid electronic open source government e-procurement ProZorro (prozorro.gov.ua);

- advanced notification of potential suppliers, including companies in the national defence industrial base, on forthcoming acquisitions and anticipated requirements;

- comparing the bids of competing suppliers;

- rigorous risk assessment and transparent risk management.

So key for reducing the potential for procurement-related corruption is the integrity of the decision-making process. Decision making has to be regulated in a way that assures procurement decisions and actual procurements clearly relate to defence policy objectives and account for fiscal and other resource constraints. Regulations have to provide for a clear causal link from defence objectives to procurement.

References:

1. Philipp Fluri, Adrian Kendry, Simon Lunn, Mark Pyman, Todor Tagarev, eds., `Building Integrity and Reducing Corruption in Defence: A Compendium of Best Practices. Geneva, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, 2010, 332 p.
2. Mark Pyman, Dominic Scott, Alan Waldron and Inese Voika, `Building Integrity and Reducing Corruption Risk in Defense Establishments`, Connections, Vol. VII, No. 2, Summer 2008, pp. 21-44.
3. Hari Bucur-Marcu, Philipp Fluri, Todor Tagarev, eds. `Defence Management: An Introduction`. Geneva, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, 2009, pp. 156-157.
4. Ukraine's senior defense officials detained on charges of UAH 149 mln embezzlement. Available at: <https://www.unian.info/society/2182851-ukraine-def-ministers-deputy-detained-on-charges-of-uah-149-mln-embezzlement.html> (Accessed 25 October 2017).

ПРИТЯГНЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

*Бідюк Дарина Анатоліївна
студентка, Національний авіаційний університет*

*Поляцко Анна Володимирівна
студентка, Національний авіаційний університет*

Кримінальна відповідальність юридичних осіб в Україні постає як досить актуальне та дискусійне питання. Проблематика запровадження прямих каральних санкцій для юридичних осіб виникла тому, що на практиці досить часто можна зустріти ситуацію, коли злочин здійснюється з використанням юридичних осіб. В Україні юридична особа не є суб'єктом злочину, оскільки згідно зі ст. 18 ККУ суб'єктом злочину може бути тільки фізична особа.

На наше переконання, однією з причин, чому юридичні особи не підлягають кримінальній відповідальності є підвищена складність або навіть неможливість визнання такої особи винною у вчиненні кримінального правопорушення. Також велике значення має відсутність індивідуальної системи санкцій для юридичних осіб.

Відмічаємо, що кримінальна відповідальність юридичних осіб не відповідає принципу особистої винної відповідальності і принципу індивідуалізації юридичної відповідальності і покарання [1, с. 8]. Але разом з тим існують і протилежні думки, згідно з якими визнання юридичних осіб суб'єктами кримінальних правопорушень в найбільш вразливих сферах суспільних відносин створить умови для швидкої та невідвортної відповідальності за екологічні, деякі економічні, комп'ютерні та інші злочинні діяння, тоді як практика демонструє приналежність більшої частини таких діянь до адміністративних правопорушень (де-факто залишаються без покарання) [1, с. 9].

Проаналізувавши думки таких науковців, як М.І. Бажанов, Г.Н. Борзенков, Н.Ф. Кузнєцова та інших слід зазначити, що об'єктивний вираз воля набуває тільки в цілеспрямованих діях, тобто вчинок людини є єдиною формою, в якій воля може знайти об'єктивний прояв; має місце недотримання принципу особистої винної відповідальності і принципу

індивідуалізації покарання; при притягненні юридичної особи до кримінальної відповідальності неможливо встановити вину як психічне ставлення особи до суспільно небезпечного діяння і його наслідків; визнання юридичних осіб суб'єктами злочинів призведе до утворення в кримінальному законодавстві двох систем принципів і підстав кримінальної відповідальності і покарання [3].

З 1 вересня 2014 р. вступив в силу Закон України від 23 березня 2013 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України по виконанню Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб» було введено кримінальну відповідальність для юридичних осіб [2].

Підставами для притягнення до кримінальної відповідальності юр. осіб є:

вчинення уповноваженою особою підприємства, установи, організації від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених статтями 209 (легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом), 306 (використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотиків), частиною першою та другою статті 368-3 (підкуп службової особи), частиною першою і другою статті 368-4 (підкуп особи, яка надає публічні послуги), статтями 369 (пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі), 369-2 (зловживання впливом) цього Кодексу;

від імені юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених статтями 258 – 258-5 (тероризм) цього Кодексу.

Юридичні особи визнаються суб'єктами кримінальної відповідальності в таких державах, як Англія, США, Канада, Шотландія, Ірландія, Китай, а також за кримінальним законодавством ряду колишніх англійських і французьких колоній у Африці (н-д, КК Того 1980 р., КК Котд'Івуару 1981 р.). У ФРН, Бельгії, Швеції встановлена квазікримінальна (адміністративно-кримінальна) відповідальність юридичних осіб.

Для того, щоб визначити доцільність запровадження в Україні юридичної особи як суб'єкта кримінальної відповідальності, потрібно розглянути цей аспект на прикладі зарубіжних країн. Наприклад, за кримінальним законодавством Франції суб'єктом злочину може бути юридична особа приватного права(фонди, асоціації , різного роду

товариства і т.д.). Але тут потрібно врахувати той аспект, що французька кримінально-правова доктрина не визнає суб'єкт злочину елементом складу злочину, а також не містить особливого розділу, що присвячений суб'єктам злочину.

У Великій Британії до кримінальної відповідальності можуть бути притягнені корпорації (інкорпоровані компанії, публічні корпорації, органи самоврядування). Кваліфікація ступені тяжкості злочину корпорації визначається за злочином, вчиненим посадовцем цієї самої корпорації. У тих випадках, коли злочин було вчинено посадовою особою, корпорація буде виступати як виконавець, якщо ж службовець виступав у ролі співучасника – корпорація підлягатиме відповідальності як співучасник. За британським кримінальним законодавством допускається застосування до юридичних осіб штрафів, як заходів кримінального покарання, однак до них не можуть застосовуватися кримінальні покарання, які призначаються виключно фізичній особі.

У Швейцарії суб'єктом злочину може виступати лише фізична особа, але це не виключає того, що кримінальним кодексом передбачене покарання для деяких органів юридичної особи за правопорушення , які стосуються фіскального та господарського права.

Отож, виходячи з наведеного можна зазначити, що введення кримінальної відповідальності для юридичних осіб в Україні є цілком доцільним, оскільки, як показує практика, більшість економічних, комп'ютерних та інших злочинних діянь належать до адміністративних правопорушень і фактично юридичні особи залишаються без покарання. До того ж, на прикладі багатьох країн ми можемо пересвідчитися, що дане запровадження абсолютно не зашкодить системі покарань за кримінальні правопорушення. Але кримінальну відповідальність для юридичних осіб потрібно вводити в законодавство поступово. Тобто, треба визначити у якій сфері юридичні особи найчастіше роблять правопорушення - фінансова, господарська, фіскальна і тд. Ідея працює таким чином, що спочатку кримінальний кодекс встановлює санкції за правопорушення для галузі права, у якій правопорушення юридичні особи здійснюють найчастіше, а вже через деякий час в законодавство вводять й інші сфери правопорушень. Це потрібно для того, аби експериментальним шляхом довести доцільність і раціональність введення покарання за кримінальні правопорушення юридичними особами.

Література:

1. Михайлов О.О. Юридична особа як суб'єкт злочину: іноземний досвід та перспективи його застосування в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / О.О. Михайлов; Акад. адвокатури України. – К., 2008. – 18 с.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб: Закон України від 23.05.2013 № 314-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 12. – С. 183.
3. Лихова С.Я. Юридичні особи як суб'єкти кримінальної відповідальності за КК України / С.Я. Лихова // Кримінальне право і кримінологія // Юридичний вісник. – 2014. – С. 128.

Науковий керівник: Діордіца Ігор Володимирович, доцент кафедри кримінального права і процесу, Національний авіаційний університет, юридичний інститут

СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З ОСОБАМИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ КРИМІНАЛЬНІЙ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ (КРИМІНАЛІТЕТОМ)

Біліченко Валерій Віталійович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

університету внутрішніх справ, підполковник поліції, м. Дніпро, Україна

Зараз триває підготовка нових співробітників поліції. Початок діяльності нової служби патрульної поліції – це рішучий крок у процесі реформування системи правоохоронних органів. Ця реформа спрямована, на зміну негативних стереотипів стосовно їхньої служби, зокрема формування позитивних уявлень про престиж Національної поліції. Ця реформа була впроваджена адже стара міліція не мала навичок, які зараз має теперішня. Однією з їхніх проблем було те ,що вони не вміли правильно спілкуватися та поводитись з людьми. Адже давайте згадаємо

2013-2014 роки, коли «БЕРКУТ» почав розстрілювати простих мітингувальників. Зараз актуальною проблемою підвищення рівня довіри населення до поліції можна вважати проблему професійного спілкування патрульних поліцейських із представниками різних типів суспільства. Комунікативна сфера є особистісним утворенням і в кожного індивідуальна, адже залежить від особливостей соціалізації.

Звісно ж не всі люди можуть поводитися відповідно до загально-визначених соціальних норм, законів, які схвалює суспільство. Тому культура спілкування патрульних поліцейських визначається тим, чи залишаються вони ввічливими у різних ситуаціях, пов'язаних із їхньою професійною діяльністю, чи виявляють вони толерантність, зберігають витримку, не відповідаючи грубістю на грубість навіть у конфліктних ситуаціях.

Поліцейський має діяти в межах закону і не вдаватися до вчинків, які б викликали негативний резонанс у суспільстві. Толерантність, коректність, уміння спілкуватись із людьми, чистота мовлення патрульного поліцейського – це головні ознаки гідної поведінки представника Національної поліції України. Адже суспільство і так зараз дуже скептично ставиться до поліції, вважаючи її такою ж як і попередня міліція. Тому потрібно вміти знайти правильний підхід до певної категорії суспільства[1].

Особливу увагу патрульний має приділяти спілкуванню зі злочинцем. Під час припинення правопорушення чи затримання злочинця патрульний змушений спілкуватися з особами, поведінка яких є аномальною. Таких осіб потрібно завжди уважно вислуховувати, виявляючи психологічну стійкість. Опинившись в екстремальній ситуації, патрульний намагається схилити правопорушника до відмови в учиненні правопорушення чи проступку. Для того, щоб переконати осіб з антисоціальною спрямованістю припинити правопорушення, потрібно намагатися спілкуватися у звичній для них манері. У таких випадках патрульному потрібно подолати власну збудженість і знизити агресивність затриманого. У разі виникнення розбіжностей під час дискусії потрібно вибудувати таку мовно-психологічну схему, яка б одразу спонукала до досягнення повної або часткової згоди. До того ж, потрібно вибудовувати комунікативну стратегію спілкування таким чином, щоб встановити цілісну картину події або з'ясувати причини та

мотиви того, що спонукало вчинити той чи інший ресоціалізований вчинок. Інколи особа з певними відхиленнями не розуміє значущості власних дій та агресивно сприймає патрульних поліцейських. Правоохоронці в таких випадках можуть демонструвати силу й рішучість власних дій із метою психологічного тиску. Водночас бажано уникати застосування сили та все вирішувати шляхом діалогу в мирному контексті [2].

Окремо можна розглянути етику спілкування слідчого зі злочинцем при попередньому розслідуванні. Розслідування злочинів є специфічним видом юридичної діяльності і зумовлене характером завдань слідчого та обставинами, в яких йому доводиться діяти.

Слідчий має широкі владні повноваження (зокрема, й на обмеження основних прав і свобод людини і громадянина), право застосовувати заходи державного примусу, а також самостійно негласно вести слідство і приймати важливі рішення. Така робота часто вимагає надмірних навантажень. Слідчий, обмежений жорсткими строками розслідування, мусить мати справу з тими, хто прагне приховати істину, розкриття якої є його професійним обов'язком. Люди, з якими він спілкується у процесі професійної діяльності, певною мірою причетні до розслідуваного злочину чи судочинства з кримінальної справи. Це обвинувачений, підозрюваний, потерпілий, їх представники, захисник обвинуваченого, цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники. Спілкування і відносини з ними складні, нерідко пов'язані з моральними проблемами. Професійна діяльність слідчого потребує високо-розвинутих фахових і моральних якостей, насамперед почуття відповідальності, об'єктивності й неупередженості, пильності, чесності, справедливості, гуманності, високої культури спілкування[3].

У своїй діяльності слідчий керується процесуальними, криміналістичними і моральними правилами. Процесуальні норми вказують, що саме, в яких формах і в якій послідовності слід робити, провадячи слідство. Рекомендації криміналістики допомагають обрати тактику, ефективні прийоми і методи розкриття злочину і викриття винуватих. Зважаючи на моральні норми, оцінюють допустимість конкретних прийомів розслідування крізь призму моральних принципів. Усі види правил взаємопов'язані і не повинні суперечити одне одному. Визначальну роль серед них відіграє закон, який має бути

високоморальним і доцільним. Це, однак, не звільняє слідчого від неухильного дотримання моральних норм. Проте ними нерідко нехтували в тоталітарних державах.

Антигуманною є концепція, яка тлумачить розслідування як боротьбу слідчого з обвинуваченим. Унаслідок цього зроблено спробу легітимізувати численні порушення вимог моралі, зокрема різноманітні слідчі хитрощі та пастки, що межують з обманом, провокацією. Це розпалювання конфлікту між учасниками злочину, залучення до його розкриття екстрасенсів, гіпнотизерів, віщунів[4].

Неприйнятним є й погляд на попереднє слідство як на конфлікт сторін, що протиборствують. Це зумовило абсолютизацію обвинувальних функцій слідчого, зосередження його діяльності на виявленні обставин, що роблять вину обвинувачуваного тяжчою, ігнорування обставин, які його виправдовують чи пом'якшують вину. Ця точка зору суперечить вимогам неупередженого, об'єктивного розслідування обставин справи в інтересах істини і справедливості. Та чи не найгрубішим порушенням права і принципів моралі є використання свідчень обвинувачуваного проти себе. Неприпустимим є одержання показань шляхом насилля, погроз, обману.

Слідчий зобов'язаний роз'яснювати особам, які беруть участь у справі, їх права і забезпечувати можливості реалізації цих прав. Особливо важливим правовим і моральним його обов'язком є турбота про потерпілих. Слідчий повинен бути коректним з ними незалежно від їх становища у справі (обвинувачуваний, потерпілий чи свідок) і їхньої поведінки.

Література:

1. Еникеев М.И. Психологічний енциклопедичний словник.- М .: Проспект, 2010. - 560 с.
2. Панфілова А.П. Теорія і практика спілкування: М .: Видавничий центр «Академія», 2007. - 288 с.
3. Светлишева О.Ю. Особливості спілкування співробітників ОВС з різними категоріями громадян.- М .: Юрист, 2009. - 435 с.
4. Цветков В.Л., Шевченко В.М., Шаматава Е.Н. Психологія оперативно-розшукової діяльності.- М .: Юнити-Дана, 2010. - 256 с.

5. Цветков В.Л. Юридична психологія. Навчальний посібник.- М.: Инфра-М, 2011. - 608 с.

ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА ОБІЙМАТИ ПЕВНІ ПОСАДИ АБО ЗАЙМАТИСЯ ПЕВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: ОПТИМІЗАЦІЯ СТРОКУ ПОКАРАННЯ

В'юник Максим Вікторович

асистент кафедри кримінального права №1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Відповідно до ч. 1 ст. 55 Кримінального кодексу України позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю (далі – позбавлення права, якщо контекст не вимагає іншого) може бути призначено як основне покарання на строк від двох до п'яти років і як додаткове на строк від одного до трьох років. Як виняток, позбавлення права обіймати певні посади як додаткове покарання у справах, передбачених Законом України «Про очищення влади», призначається на строк п'ять років.

За своїм характером позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, яке призначається як основне чи як додаткове покарання є тотожними. Єдиним критерієм їх розмежування є обсяг карально-виховного потенціалу, що закладається у строки на які вони призначаються. Тому, дослідження строків цього виду покарання потребує додаткової уваги.

Одні науковці вважають, що встановлені строки найкраще забезпечують досягнення цілей покарання, оскільки призначення його на більш тривалий строк викликає в засудженого надмірне хвилювання й може призвести до озлоблення, ускладнити його повернення до колишнього життя. Обґрунтована подібна позиція тим, що в окремих випадках від посади відсторонюються висококваліфіковані фахівці й керівники виробництв (керівники підприємств, установ і організацій, а також їх структурних підрозділів, їх заступники, головні бухгалтери та ін.), а тому призначення цього покарання на тривалий строк може мати негативні соціальні наслідки. Так, А. А. Пінаєв припускає, що тривала

перерва в цій діяльності може потягти за собою дискваліфікацію цінного, а, можливо, й унікального спеціаліста, вважаючи, що в подібних випадках доцільніше застосовувати інші види покарань [1. ст. 95].

З позиції застосування цього покарання до «цінних та унікальних спеціалістів», як пропонує А. А. Пінаєв, то певною мірою з ним можна погодитись і досліджуваному покаранню можна знайти альтернативне покарання або застосувати позбавлення права в мінімальних межах. Однак, це одиничний, певною мірою унікальний випадок, тому він не виключає необхідності дослідження строків цього покарання з точки зору їх актуальності для більш широкого кола суб'єктів.

По перше, така необхідність зумовлена «темпоральною аномалією», що в силу законодавчого дисонансу утворилася між нормами кримінального та адміністративного законодавства. Мова йде про не співрозмірність строків кримінального покарання встановленого ч. 1 ст. 55 КК та адміністративного стягнення - ч. 2 ст. 30 КУпАП. У ч. 2 ст. 30 КУпАП передбачено можливість позбавлення наданого громадянину права керування транспортними засобами на строк до десяти років за систематичне порушення порядку користування цим правом. Як відомо КК встановлює вищу межу для відповідного основного покарання на рівні 5 років.

Оскільки кримінальні покарання не можуть бути менш суворими, ніж адміністративні стягнення, цілком обґрунтованою виглядає пропозиція про збільшення максимального строку покарання у виді позбавлення права, як мінімум до десяти років. На цьому неодноразово наголошувалося у роботах Ю. А. Пономаренка [2, ст. 75], Д. С. Шияна [3, ст. 10], М. В. В'юника та інших науковців.

По друге, обраний державою курс на боротьбу з «білокомірцевою злочинністю» додатково акцентує увагу на покаранні у виді позбавлення права, як на головному засобі боротьби з нею. Саме це покарання може виступати дієвим засобом боротьби з даною категорією злочинів, які на даному етапі розвитку українського суспільства становлять підвищену небезпеку. А отже для повноцінної реалізації закладеного потенціалу в цей вид покарання необхідно переглянути строки на які він може призначатися.

Слід зазначити, що згідно ч. 2 ст. 49 Модельного кримінального кодексу позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною

діяльністю встановлюється на строк від одного року до десяти років за умисні злочини і від одного року до п'яти років за необережні злочини в якості основного покарання і на термін від одного року до п'яти років в якості додаткового покарання [4].

В наукових колах питання визначення оптимальних строків цього покарання не втрачає актуальності більше ста років. В свій час І. Фойницький відмічав, що правообмеження повинні носити строковий характер, визначатися залежно від ступеня вини особи, на термін від 1 до 10 років[5, ст. 185].

В своїх роботах С. Ф. Мілюков пропонує також збільшити строки позбавлення права за умисні злочини до 10 років. В. П. Малков підходить більш диференційовано до встановлення строків цього покарання та пропонує встановити наступні строки: за злочини невеликої та середньої тяжкості від одного року до 10 років, за тяжкі та особливо тяжкі злочини - від десяти до 20 років, у виняткових випадках при особливо обтяжуючих обставинах – довічно[6, ст. 164].

Пропозиція перегляду строку позбавлення права знаходить підтримку також серед практиків. На поставлене питання під час проведення анонімного опитування суддів: «Чи є доцільним встановлення більш значного строку покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю?» ми отримали наступні результати. Половина респондентів, а саме 381 суддя (50,07 %) вважають, що встановлені в ст. 51 КК України строки позбавлення права як основного, так і додаткового покарання є оптимальними. Інша половина (380 суддів 49,93 %) визнали за необхідне зміну строків позбавлення права як основного виду покарання на такі: 1) від 1 до 10 років – 226 опитаних; 2) від 5 до 15 років – 114. Строки як додаткового виду цього покарання пропонувалося змінити на наступні: 1) від 1 до 5 років – 201 опитаний; 2) від 5 до 10 років – 103; 3) від 5 до 15 років – 45.

Разом з тим, 64 (8,4 %) з опитаних суддів висловили й власну точку зору на поставлене питання. Думається, що саме власні судження та пропозиції практиків можуть відображати реальний стан щодо застосування такого покарання, як позбавлення права та, зокрема, питання щодо визначення його строків. 22 суддів (з числа останніх 34,38%) запропонували більш значні строки позбавлення права – від 5 до 25 років як основного, так і додаткового покарання. Також 31 респондентом

(48,43 %) було вказано, що для даного виду покарання найдоцільніше не встановлювати конкретних строків, а залишити на розсуд суду право їх визначення, виходячи із конкретних обставин вчиненого злочину із урахуванням займаної посади, тяжкості вчиненого злочину, розміру заподіяної шкоди і т.п.

Перший кроком до збільшення строків позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю законодавець здійснив прийнявши Закон України № 629-VIII від 16.07.2015 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку» [7, ст. 386] яким КК України було доповнено статтями 220-¹ і 220-², а також внесено зміни у ч. 1 статті 365-². Наслідком таких змін стало передбачення в санкціях ч. 1 ст. 220² та ч. 1 ст. 365² покарання у виді позбавлення, а в ч. 4 ст. 220¹ КК - обмеження права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до десяти років. І хоча, такі зміни є не послідовними та не системними, адже встановлені строки суперечать ст. 55 КК в яку не було внесено відповідних змін, це може свідчити, що є інтуїтивне відчуття у самих законотворців необхідності таких змін.

Таким чином, науковці і практики підтримують пропозицію, а законодавець розпочав встановлення більш значних строків позбавлення права в статтях Особливої частини КК. Попри це, за інших умов встановлення строків для цього покарання, що перевищують 10 років було б не доцільним, однак з урахуванням ситуації, яка склалася в Україні такі зміни є необхідними. Для повноти дослідження питання строків ми пропонуємо, також, розглянути можливість встановлення позбавлення права довічно.

Підтримку такої пропозиції можна знайти у роботах: В. П. Малкова, Є. В. Мар'їна, М. В. Кокшової, Ф. Р. Сундуrow, Є. С. Крилова.

Що стосується практиків, то на питання поставлене в опитуванні: «Чи є необхідність законодавчого закріплення можливості призначення позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю довічно?» ми отримали 414 (54,4 %) негативних відповідей та 321 (42,18 %) варіантів відповіді «Так, є необхідним, зокрема, за корупційні та службові злочини, вчинені службовими особами, які займають відповідальне чи особливо відповідальне становище». 26 (3,41

%) респондентів запропонували власні варіанти відповідей на поставлене питання, які зводяться до такого: розглянути можливість призначення позбавлення права довічно за умови настання тяжких наслідків, значної шкоди, а також при повторному вчиненні корупційних чи службових злочинів.

Таким чином, на основі вище викладеного можна дійти висновку, що як науковці так і практики не тільки підтримують збільшення строків позбавлення права, а й допускають можливим призначення цього покарання безстроково. Розробка додаткової аргументації та соціальної обумовленості закріплення більш тривалих строків для даного виду покарання, а також зарубіжного досвіду, потребують окремої уваги та більш глибоко, повного вивчення, що і буде предметом наших подальших досліджень.

Література:

1. Пинаев А.А. Курс лекций по Общей части уголовного права / А.А. Пинаев. – Х. : Харьков юридический, 2002. – Книга 2. О наказании. – 195 с.
2. Пономаренко Ю.А. Види наказаний по уголовному праву України: моногр. / Ю.А. Пономаренко. - Х.: ФИНН, 2009. - 344 с.
3. Шиян Д.С. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид кримінального покарання: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Д.С. Шиян. - Дніпропетровськ: Дніпропетровський держ. ун-т внутрішніх справ, 2008. - С. 10.
4. Модельный Уголовный кодекс (с изменениями на 16 ноября 2006 года) Рекомендательный законодательный акт для Співдружності Незалежних Держав / [Електронний ресурс] - <http://docs.cntd.ru/document/901781490>.
5. Фойницкий И. Необходимость реформы постановлений русского законодательства и в вопросе о лишении прав // Гражданское и уголовное право, 1874. № 5- С.185.
6. Малков В. П. Еще раз о противодействии коррупционной и иной преступности наказанием в виде лишения права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью / В. П. Малков. // Актуальные проблемы экономики и права. – 2007. – №3. – С. 162–170. С. 164.

7. ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 43, ст.386.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИКІВ

Зарубей Вікторія Володимирівна

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри досудового розслідування Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

Безчастна Анастасія Вікторівна

слухач магістратури Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

На сьогодні незаконний обіг наркотиків – надзвичайно складне, багатогранне і у той же час суспільно небезпечне явище у сучасному світі. З однієї сторони, наркотики є необхідними медичними препаратами, а з іншої сторони – вони заподіюють величезну шкоду, яка практично не піддається обрахунку.

Особлива небезпека полягає у тому, що особи цього кола об'єднуються у суворо упорядковану систему, що представляє собою організовані групи або злочинні організації. У процесі функціонування подібні групи та угруповання контролюють осіб, які самостійно вчиняли злочини, пов'язані з наркотиками, та встановлюють міцні організаційні зв'язки між собою, а також монополізують обіг наркотиків на значних територіях. Крім того, вони проникають за межі державних кордонів з метою вчинення незаконного обігу наркотиків, що призводить, крім усього іншого, ще до міжнаціональних та міжнародних конфліктів.

Умови сьогодення потребують розгляду особливостей розслідування діяльності організованих злочинних угруповань у сфері обігу наркотичних

речовин, що мають розгалужену мережу міжнародних зв'язків, використовують канали збуту наркотичних засобів у різних державах.

Загалом міжнародне співробітництво під час кримінального провадження має кілька форм реалізації:

- міжнародна правова допомога;
- екстрадиція особи;
- перейняття кримінального провадження;
- передання засуджених осіб;
- визнання та виконання вироків іноземних держав [1, с. 12—16].

На цей час співробітництво між правоохоронними органами різних держав у сфері боротьби з обігом наркотиків на міжнародній арені розвивається доволі інтенсивно, застосовуються нові форми і методи співпраці. Таке міжнародне співробітництво здійснюється на трьох рівнях: двосторонньому, регіональному, загальносвітовому.

Зазначена діяльність регулюється положеннями відповідних міжнародних договорів, які визначають міжнародну протиправність, закладають основи узгодженого співробітництва держав при розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, що вчиняють транснаціональні організовані злочинні угруповання. Це Єдина конвенція про наркотичні засоби (1961 р.) з поправками, внесеними до неї Протоколом (1972 р.) [2], Конвенція про психотропні речовини (1971 р.) [3], Конвенція про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин (1988 р.) [4], Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності (2000 р.) з Протоколами до неї [5, с. 554—606], Угода про порядок передачі зразків наркотичних засобів, психотропних речовин та їх прекурсорів (2012 р.) [6] та низка інших.

Вагомим правовим підґрунтям реалізації заходів міжнародного співробітництва під час розслідування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, вчинених організованими злочинними угрупованнями, є багатосторонні міжнародні договори з питань реалізації окремих форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні. Це Європейська конвенція про видачу правопорушників (1957 р.) з Додатковим протоколом (1975 р.) та Другим додатковим протоколом (1978 р.) [7, с. 10—111], Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах (1959 р.) з Додатковим протоколом

(1978 р.) та Другим додатковим протоколом (2001 р.) [8, с. 12—232], Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах (1972 р.) [9, с. 297—327], Мінська конвенція (1993 р.) з Протоколом (1997 р.) [10, с. 463—497].

З огляду на всі вище перераховані міжнародні нормативно-правові документи, можна зазначити що без опрацювання договорів, угод та конвенцій з розслідування злочинів пов'язаних з незаконним обігом наркотиків неможливо формування концептуальних засад реалізації заходів міжнародного співробітництва. А також, достатньо актуальним є питання розробки нових криміналістичних засобів і методів у зв'язку з постійним вдосконаленням способів перевезення, передачі та «маскування» збуту наркотичних засобів.

Література:

1. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження : наук.-прак. посіб. [Блажівський Є.М., Козьяков І.М., Толочко О.М. та ін.] ; за заг. ред. Л.О. Фролової. — К. : Алерта, 2013. — 348 с.
2. 2. Единая конвенция о наркотических средствах от 30 марта 1961 года с поправками, внесенными в соответствии с Протоколом 1972 года / Україна у міжнародно-правових відносинах : зб. докум. — К., 1996. — Кн. 1 : Боротьба зі злочинністю та взаємна правова допомога. — С. 155—209.
3. Конвенция о психотропных веществах от 21 февраля 1971 года / Україна у міжнародно-правових відносинах : зб. докум. — К., 1996. — Кн. 1 : Боротьба зі злочинністю та взаємна правова допомога. — С. 209—244.
4. Конвенция Организации Объединенных Наций о борьбе против незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ от 19 декабря 1988 года / Україна у міжнародно-правових відносинах : зб. докум. — К., 1996. — Кн. 1 : Боротьба зі злочинністю та взаємна правова допомога. — С. 244—285.
5. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року з Протоколами, що її доповнюють від 15 листопада 2000 року № 55/25 ГА ООН / Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у

кримінальних справах. Багатосторонні договори. — К., 2006. — С. 554—606.

6. Угода про порядок передачі зразків наркотичних засобів, психотропних речовин та їх прекурсорів від 18 жовтня 2011 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0866-12>.

7. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 року з двома Додатковими протоколами 1975 та 1978 років / Збірник міжнародних договорів у кримінальних справах. Багатосторонні договори. — К., 2006. — С. 12—111.

8. Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 року з Додатковими протоколами 1978 та 2001 років / Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори. — К., 2006. — С. 112—232.

9. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 року / Збірник міжнародних договорів про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори. — К., 2006. — С. 297—327.

10. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 року / Збірник міжнародних договорів про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори. — К., 2006. — С. 463—497.

ОКРЕМІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ В УКРАЇНІ

Зубанський Микола Костянтинівич

*здобувач вищої освіти 6 курсу Згрупи, Львівський державний університет
внутрішніх справ*

Сьогодні у світі усе більше викликає занепокоєння проблема транснаціональної організованої злочинності. Серед найбільш розповсюджених видів правопорушень, таких як торгівля зброєю, незаконні дії з наркотичними речовинами можна виділити вчинення терористичних актів. Відповідно до Резолюції Генеральної Асамблеї та

Ради безпеки Організації Об'єднаних Націй № 49/60 від 09.12.1994 року, терористичні акти призводять до порушення прав та основоположних свобод людини, та посягання на демократичні основи суспільства та держави в цілому.

Дослідженням проблематики боротьби з тероризмом займалися такі вчені, як: С. Хофман, М.Делягін, В. Навроцький, В. Антипенко та інші. Але, враховуючи те, що специфіка вчинення даного злочину змінюється відповідно до політичної ситуації в державі, що зумовлює дослідження нових підходів у сфері боротьби з даним явищем та ліквідації їх наслідків.

Відповідно до положень Кримінального кодексу України під терористичним актом слід розуміти застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або не вчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою [3].

Виходячи з основних статистичних даних, за останні п'ять років в Україні спостерігається тенденція до збільшення кількості вчинених терористичних актів, зокрема, за період 2016- першого кварталу 2017 років, повідомлення про підозру у вчиненні терористичного акту було оголошено 1635 особам, за цей період до суду було направлено 270 кримінальних проваджень проти 285 осіб, з яких 150 на цей час визнані винними і засуджені до різних строків відбування покарання.

Слід зазначити, що до початку анексії Російською федерацією Криму та розгортання воєнних дій на Донбасі, Україна досить таки рідко стикалася з проблемою тероризму (з 2002 по 2010 рр. в Україні було зафіксовано всього чотири випадки вчинення терористичного акту, що призвели до загибелі п'яти людей), а вже в 2014 році, в Глобальному рейтингу тероризму Інституту економіки і світу Сіднейського університету, Україна посіла п'ятнадцяте місце, піднявшись відразу на 42

позиції. Чого тільки вартий приклад обстрілу бойовиками так званих ДНР та ЛНР літака «Malaysia Airlines» з використанням ракети земля-повітря, внаслідок якого загинули сотні пасажирів, а винні у вчиненні цього злочину особи і досі не встановлені. Виходячи з аналізу конкретного стану справ можна говорити про те, що в нашій терористичні акти в основному вчиняється з метою дестабілізації політичної ситуації в країні та деморалізації населення.

В Україні питання боротьби з тероризмом врегульовано Законом України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 № 638-IV. До основних органів, до компетенції яких віднесено вирішення основних питань в даній сфері належить Національна Поліція України, Служба Безпеки України та Міністерство оборони України [2]. Слід також відмітити діяльність спецпідрозділів Альфа та Омега, які з самого початку проведення антитерористичної операції в східних регіонах України проводили просто колосальну роботу, пов'язану з виявленням та ліквідацією терористичних угруповань, з метою недопущення вчинення ними терористичних актів.

Хоча за останні роки в нашій державі і була проведена ґрунтовна робота зі створення та розвитку системи боротьби з тероризмом та враховуючи тенденцію до зростання кількості актів тероризму, досить таки важливим було б запозичення методик боротьби з даним явищем провідних країн світу.

Спробуємо проаналізувати системи боротьби з тероризмом в країнах сучасного світу, зокрема насамперед слід дослідити досвід Ізраїлю. Ізраїль це одна з країн світу, яка бореться з тероризмом від початку свого заснування. Сама система контртерористичної роботи даної країни є надзвичайно жорсткою і полягає в діяльності лише двох спецпідрозділів: спецпідрозділ військової розвідки «Моссад» та служба держаної безпеки «Шабак». Основними факторами забезпечення дієвості даних підрозділів виступає високий рівень професійної підготовки кадрових співробітників даних підрозділів та розгалужена система агентів, які «працюють» у складі терористичних угруповань [1, с.12]. Дані спецпідрозділи здійснюють три етапи боротьби з тероризмом, а саме вистежити, знайти та ліквідувати усіх осіб, які так чи інакше причетні до вчинення терористичних актів. На Видається, що такий підхід пришвидшує виявлення та боротьбу з проявами тероризму. Одним з елементів

контртерористичної боротьби в Ізраїлі, який, в певній мірі був запозичений Україною, це спорудження прикордонного бар'єру, який в основному складається з бетонного паркану, який сягає заввишки вісім метрів, і шістдесятиметровою смугою відчуження. Важливим стримуючим фактором є наказ ізраїльським солдатам відкривати вогонь на ураження без попередження в будь кого, хто спробує перетнути паркан та смугу відчуження, як наслідок спорудження такої системи захисту число вчинення терактів знизилося вп'ятеро [5, с.2]. Частково «схожий» проект був реалізований і в Україні, хоча в ньому проявляється і ряд недоліків він міг би стати важливим чинником захисту нашої країни від терористичної загрози, але нажаль даний проект під назвою «Стіна» так і не був завершений. Залишається тільки сподіватися, на доведення його до логічного завершення і можливо ми зможемо досягнути дієвих результатів в даній сфері в найкоротший проміжок часу.

Ще однією системою, запровадження якої на нашу думку було б актуальним для України, є введення в дію «Системи жорсткого моніторингу» за прикладом Сполучених Штатів Америки (далі США). Після теракту 11 вересня 2001 року в США був прийнятий «Патріотичний акт» – «Акт Про згуртування і зміцнення Америки шляхом забезпечення належними засобами, необхідними для припинення та перешкоджання тероризму". Цей закон наділив поліцію і уряд ширшими повноваженнями по нагляду за громадянами. Зокрема, він розширив права Федерального Б'юро Розслідувань у сфері прослуховування і електронного стеження. Слід зазначити, що багатьма це сприймається як порушення четвертої поправки до Конституції США, яка забороняє необгрунтовані обшуки і затримання, а також вимагає, щоб будь-які дозволи на обшук видавалися лише судом за наявності достатніх підстав. Слід зазначити, що для України «Система жорсткого моніторингу» може полягати в створенні системи електронного контролю за телефонними та телеграфними розмовами, а також системою Інтернет, з метою уловлення фраз чи висловлювань з терористичної тематики, подальшої оцінки таких даних та прийняття рішення про проведення певних дій з метою недопущення вчиненню терористичних актів в майбутньому [5, с.4]. Так, такі дії, на думку багатьох науковців є порушення конституційних прав особи на таємницю спілкування і т.д., але видається, на час проведення антитерористичної операції на теренах нашої держави, діяльність даної

системи можна визнати допустимою, якщо завдяки цьому є можливість зберегти життя хоча б однієї людини. На нашу думку системи боротьби з тероризмом, які існують в проаналізованих нами країнах, хоча вони потребують і значного часу для їх розробки і в більшій мірі залежать саме від економічного фактору (розширення фінансування на сферу контртерористичної боротьби) можуть бути прийнятними для України і зможуть позитивно вплинути на розвиток системи забезпечення безпеки нашої країни.

Отже, боротьба з тероризмом вимагає комплексного підходу, який повинен поєднувати заходи і економічного, і політичного, і соціального, і правового характеру. Це довгострокова програма, реалізація якої залежить від багатьох факторів [4, с.16]. Але ні для кого немає таємниці, що рішучі і ефективні заходи необхідні вже сьогодні.

Література:

1. Емельянов В.П. Уголовная ответственность за терроризм и преступления с признаками терроризирования: автореф. дисс. на соиск. учён. степени докт. юрид. наук: 12.00.08 / В.П. Емельянов.- М., 2001.- 37 с.
2. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 № 638-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 3441-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
4. Мохончук С.М. Кримінальна відповідальність за тероризм: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 /С. М. Мохончук. – Х., 1999. – 17 с.
5. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України: монографія/ [В.С. Зеленецький, В. П. Ємельянов, В.Я. Настюк та ін.]; за заг. ред. В.С. Зеленецького та В.П. Ємельянова. – Х.: Право, 2008. – 96 с.

Науковий керівник: Яремко Галина Зіновіївна, кандидат юридичних наук, доцент, Львівський державний університет внутрішніх справ

ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ: ОКРЕМІ МАТЕРІАЛЬНІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ КОЛІЗІЇ

Островська Зоряна-Вікторія Петрівна

здобувач вищої освіти, факультет № 6, Львівський державний університет внутрішніх справ

Примусові заходи виховного характеру (далі – ПЗВХ) є інститутом кримінального права. Втім, процесуальний порядок їх застосування врегульовано Кримінальним процесуальним кодексом (далі – КПК) України. Всупереч принципам системності та узгодженості правових приписів аналіз засвідчує суперечності між матеріальними і процесуальними нормами. Втім, послідовно.

По-перше, незрозумілим видається рішення законодавця щодо застосування однакових ПЗВХ субсидіарно до різних кримінально-правових інститутів – звільнення від кримінальної відповідальності та покарання відповідно (ч. 1 ст. 95, ст. 105 КК України). Такий законодавчий підхід є недосконалим, адже правові підстави та сама природа звільнення особи від відповідальності та покарання є різними, такими ж є правові наслідки, а отже і заходи, які застосовуються до осіб, повинні бути диференційованими [3].

По-друге, ч. 1 ст. 497 КПК України вказує, що якщо під час досудового розслідування прокурор дійде висновку про можливість виправлення неповнолітнього, який обвинувачується у вчиненні вперше кримінального проступку, злочину невеликої тяжкості або необережного злочину середньої тяжкості без застосування кримінального покарання, він складає клопотання про застосування до неповнолітнього обвинуваченого ПЗВХ і надсилає його до суду [2]. Така процесуальна норма фактично дублює підстави для застосування ПЗВХ в порядку звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності, що передбачені ч. 1 ст. 97 КК України. Однак, автоматично поширювати таку процесуальну норму на випадки звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням ПЗВХ немає підстав. Адже у ч. 1 ст. 497 КПК йдеться, зокрема, про необережні злочини середньої тяжкості, тоді як у ст. 105 КК України про будь-які злочини середньої тяжкості. Однак,

виходить, що тоді питання порядку застосування ПЗВХ в порядку звільнення від покарання взагалі не врегульоване у КПК України.

По-третє, в ч. 1 ст. 292 КПК України передбачено, що клопотання про застосування ПЗВХ повинно: «...містити інформацію про захід виховного характеру, який пропонується застосувати» [2]. Тобто, законодавець вказує на застосування лише одного ПЗВХ. Відповідно ж до ч. 3 ст. 105 КК України до неповнолітнього може бути застосовано кілька ПЗВХ [1]. Зрозуміло, що така колізія повинна бути вирішена на користь КК України. Адже відповідно до ч. 3 ст. 3 кримінального закону злочинність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються тільки КК України [1].

По-четверте, варто звернути увагу на назву § 2 Глави 38 Розділу 6 КПК України: «Застосування ПЗВХ до неповнолітніх, які не досягнули віку кримінальної відповідальності». Некоректно вживати словосполучення «вік кримінальної відповідальності», оскільки остання віку не має. Ст. 22 КК України вказує на «вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність». Це суто мовне неузгодження, яке, однак, не надає термінологічної привабливості та, врешті, єдності законодавчим приписам.

По-п'яте, норма, яка передбачає вік, з якого до неповнолітнього, який не є суб'єктом злочину, можуть застосовуватись ПЗВХ (ст. 498 КПК України) та норма про можливість дострокового звільнення від ПЗВХ (ст. 502 КПК України) - не процесуальні, а матеріальні за своїм змістом. Адже визначають кримінально-правові наслідки вчинення злочину чи суспільно небезпечного діяння. А тому повинні міститись у КК України, а в КПК України має бути лише порядок їх застосування.

По-шосте, із ч. 5 ст. 499 КПК України випливає, що до особи, яка не досягнула віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність (оскільки так називається параграф КПК України), кримінальне провадження може бути закрите або складається клопотання про застосування ПЗВХ. Із цієї норми можна зробити висновок, що суд не завжди застосовує ПЗВХ до осіб, які не досягнули віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, оскільки кримінальне провадження може бути закрите, і просто не досягнути стадії судового розгляду. Своєю чергою, в ч. 2 ст. 97 КК України зазначено, що ПЗВХ, передбачені ч. 2 ст. 105 цього Кодексу, суд застосовує і до особи, яка до

досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, вчинила суспільно небезпечне діяння...» [1]. Отже, КК України передбачає, що суд зобов'язаний, а не має право застосовувати ПЗВХ у такому випадку.

Проведений аналіз засвідчив неузгодженості між положеннями кримінального матеріального та процесуального законів. Одні з них чисто термінологічні та нездатні впливати на правозастосовне русло, однак підбивають термінологічну виваженість. Інші ж, навпаки, є колізіями, які здатні впливати на правозастосовне русло. При цьому слід керуватися правилами подолання таких, що вироблені теоріє права. Окрім цього, слід пам'ятати і галузеві правила: по-перше, положення, що злочинність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються тільки КК України (ч. 3 ст. 3); по-друге, правило про те, що усі сумніви трактуються на користь особи.

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
3. Пономарьова Т.І. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх: проблемні питання та шляхи їх вирішення/ Т.І. Пономарьова // Вісник кримінологічної асоціації України. – 2014. - № 7. – 244 с.

Науковий керівник: Яремко Галина Зіновіївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін, факультет № 6, Львівський державний університет внутрішніх справ

ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Майданевич Григорій Анатолійович

здобувач, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Основою управління будь-якою системою є правильна організація її структури. З часу незалежності української держави триває процес реформування адміністративно-державного управління системи її органів. На протязі всього цього періоду відбувається пошук оптимальної системи органів державного управління. У сьогоднішніх умовах реформування системи органів державного управління має будуватись на наукових основах, враховуючи цілий ряд суб'єктивних та об'єктивних факторів. У першу чергу це пов'язано зі становленням української державності. Невипадково увесь цей час відбувається постійний процес пошуку оптимальної системи державного управління [1, с. 225].

Як наголошує О. П. Світличний, останнім часом стан функціонування виконавчої влади характеризувався тим, що рівень її організуючого впливу на суспільні процеси не задовольняє потреби динамічного розвитку громадянського суспільства, енергійного формування соціально-економічного порядку та демократичної, соціальної і правової держави. За роки незалежності так і не вдалося досягти такого рівня організації виконавчої влади, коли б її суб'єкти створили функціонально-достатню та структурно-несуперечливу систему [2,с.7].

Погоджуємося із наведеною думкою, підкреслимо, що у багатьох випадках реформування системи органів виконавчої влади, а за роки незалежності в Україні таке реформування відбувається майже при каденції кожного із глав держави, не йде в цілому на користь суспільству. Часті зміни в системі органів виконавчої влади без виваженої державної політики, що призводить до ліквідації, реорганізації, створенню нових органів та частих змін в керівництві, незважаючи на професіоналізм окремих посадових осіб, призводить до дублювання окремих функцій,

відсутності організуючого впливу відповідного органу на певну сферу суспільних відносин, у тому числі й на сферу використання та охорону природних ресурсів, негативно впливає на весь стан державного управління в державі.

На неефективні системи державного управління, деградація державної служби, здійснення державними органами діяльності в корпоративних та особистих інтересах, що призводить до порушення прав, свобод і законних інтересів громадян та суб'єктів господарської діяльності, звертається увага і в Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України № 287/2015 від 26 травня 2015 року [3].

Це в повній мірі стосується й діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади у галузі охорони та відтворення лісів, охорони надр, земельних ресурсів, а також проблемних питань пов'язаних із порушенням операцій поводження із відходами, санітарно-гігієнічних вимог до якості повітря в населених пунктах, розміщення, будівництва, експлуатації нових і реконструкції існуючих промислових підприємств та інших об'єктів, посилення ефективності державного управління в природоохоронній галузі тощо, де також необхідно здійснити реформування системи державного управління із забезпеченням розмежування природоохоронних і господарських функцій.

Незважаючи на суттєві недоліки державного управління у сфері використання та охорони природних ресурсів, в цілому діяльність органів виконавчої влади забезпечує значна кількість нормативно-правових актів, виконуючі які, посадові особи уповноважених органів виконавчої влади при належному ставленні до своїх функціональних обов'язків спроможні виконати поставлені перед ними державні завдання. Метою державного управління у досліджуваній сфері є реалізація природоохоронного законодавства, створення передумов для використання природних ресурсів громадянами та суб'єктами господарювання, проведення ефективних заходів з метою збереження природних ресурсів, здійснення контролю за додержанням вимог використання та охорони природних ресурсів, запобігання правопорушенням.

Органами державного управління, які здійснюють зазначені функції є численні державні суб'єкти, які різняться характером своєї діяльності,

відповідними повноваження і на яких нормативно-правовими актами покладені функції державного управління у досліджуваній сфері.

Аналіз законодавчого та нормативно-правового управлінської діяльності свідчать, що до системи органів виконавчої влади, уповноважених здійснювати функції державного управління у сфері використання та охорони природних ресурсів, слід віднести Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади та їх структурні підрозділи, місцеві державні адміністрації, а також виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних в містах (у разі їх створення) рад для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених законами.

До органів загальної компетенції у сфері використання та охорони природних ресурсів належать Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних в містах рад.

До органів спеціальної компетенції належать міністерства, інші центральні органи виконавчої влади та їх структурні підрозділи, які в межах своїх повноважень здійснюють переважно надвідомчі функції у сфері використання та охорони природних ресурсів.

Література:

1. Романенко А. До питання системи органів державного управління у сфері земель житлової та громадської забудови/ А. Романенко // Науковий вісник НУБіП України: Серія «Право». – Київ. –2014. – Вип. 197. – Ч. 1. – С. 225–230.
2. Світличний О.П. Адміністративні правовідносини у сфері земельних ресурсів України: проблеми теорії та практики правозастосування: Монографія/ О.П. Світличний. – Донецьк: Державне видавництво «Донбас», 2011. – 410 с.
3. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України № 287/2015 від 26 травня 2015 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/287/2015.

Науковий керівник: Яра Олена Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України

ПРИНЦИПИ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА ТА ЇХ ВПЛИВ НА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ

Салім Владислав Володимирович

аспірант, Науково-дослідний інститут публічного права

В науці адміністративного права питанню дослідження принципів як правило пов'язано із організацією і функціонуванням суб'єктів публічної адміністрації. Дослідження принципів діяльності господарських судів, які є правовим регулятором їх діяльності й повинні відповідати кращим європейським та світовим стандартам, представниками науки адміністративного права не приділяється увага. На нашу думку це було пов'язано із таким фактом, що ні в Законі «Про судоустрій України» 2002 р., а також Законі України «Про судоустрій і статус суддів» 2010 р., принципи судочинства не було включено до норм вказаних законів, на відміну Закону «Про судоустрій і статус суддів» 2016 р. Питання, які віднесені до завдань та основних засад господарського судочинства на даний час є одними із найбільш актуальних і потребують детального дослідження. За сучасних умов, в рамках дослідження адміністративно-правового статусу господарських судів, важливого значення набуває предметний розгляд встановлених законом принципів діяльності судів.

Результати опитувань громадської думки впродовж останніх років з часу початку демократичних перетворень в Україні свідчать, що діяльність судової системи залишається в центрі гострих громадських дискусій, в яких постійно фігурує тема ефективності, якості судового розгляду справ та підходів до проведення судової реформи. Одним із суттєвих недоліків, на які неодноразово наголошували як міжнародні, так і українські фахівці в сфері права, є лише часткова відповідність принципів організації та функціонування судової влади України сучасним міжнародним стандартам, розробленим з метою забезпечення прозорості, підзвітності та безсторонності судочинства. На тлі суспільно-політичних перетворень, що відбулися в Україні останнім часом, та з урахуванням обраного народом України курсу на інтеграцію до європейської спільноти, це питання набуває все більшої актуальності [1, с. 15].

Нормативно-регулятивний характер принципів права вбачається у тому, що принципи, зафіксовані у праві, набувають значення загальних правил поведінки, які мають загальнообов'язковий, владний характер. При цьому, такий характер стає притаманним як безпосередньо нормам-принципам, так і принципам, які виводяться з норм. Під об'єктивною зумовленістю принципів права слід розуміти їх відповідність характеру суспільних відносин, економічним, політичним, ідеологічним процесам, які відбуваються в суспільстві [2, с. 42].

Разом із тим принципи права можуть відображати й певну галузь. З точки зору юридичної науки принципи права – це основні засади, які закріплені в правових нормах і відображають закономірності розвитку відносин суспільства, а також розкривають та відображають закономірності певної галузі права. У них розкриваються особливості певної галузі права, які зумовлюють її галузеву суть і відображаються в галузевих принципах права [3, с. 84].

Основні засади (принципи) господарського судочинства визначені в ст. 2 Господарського процесуального кодексу України (ГПК), однак ми вважаємо, що в сьгоднішніх економічних реаліях, важливим принципом господарського судочинства, який повинен бути впроваджений в норми ст. 2 ГПК, який буде відповідати запропонованим Рекомендаціям № R (93) 1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про ефективний доступ до закону і правосуддя для найбільш вразливих верств населення, ухваленою Комітетом Міністрів Ради Європи на 484 засіданні заступників міністрів 8 січня 1993 р., в яких Комітет Міністрів у відповідності з положеннями статті 15(b) Статуту Ради Європи, нагадує, що згідно з Європейською конвенцією з прав людини держави-учасниці заявили про свою прихильність правам людини і основоположним свободам, зобов'язані сприяти ефективному доступу найбільш вразливих верств населення до судів.

Слід підкреслити, що в Україні діє Закон «Про безоплатну правову допомогу» від 2 червня 2011 р. Однак, до недоліків норм цього Закону слід віднести те, що в жодній нормі ст. 14 «Суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу», мова не йде щодо осіб, яким необхідна правова допомога у господарській справі.

Із наведеного вбачаємо, що норми вказаного Закону входять у протиріччя із міжнародними правовими актами, в яких вказується про

право особи на безоплатну первинну правову допомогу в господарських справах. Дослідження вказаних в ст. 2 ГПК принципів господарського судочинства, свідчить про їх актуальність та необхідність у регулюванні суспільних відносин, а також їх удосконалення.

Розглянувши наукові підходи та нормативно-правові акти до розуміння права безоплатну правову допомогу в господарських справах, ми приходимо до висновку, що принцип доступу до правосуддя та правову допомогу, повинен бути включений до частини третьої ст. 2 ГПК. На користь нашої пропозиції свідчать і норми ст. 15 ГПК, відповідно до якого учасники справи мають право користуватися безоплатною правничою допомогою.

З цією метою пропонуємо внести зміни в частину третю статтю 2 «Завдання та основні засади господарського судочинства» Господарського процесуального кодексу України, таким змістом:

«принцип доступу до правосуддя та правову допомогу».

Ми вважаємо, що запропонований нами принцип, поряд з іншими принципами буде одним із основних принципів господарського судочинства.

Література:

1. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства, Київ, 2015. 708 с.
2. Колодій А.М. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація/ А.М. Колодій // Альманах права. – 2012. – Вип. 3. – С. 42–46 с.
3. Світличний О.П. Адміністративні правовідносини у сфері земельних ресурсів України: проблеми теорії та практики правозастосування: Монографія/ О.П. Світличний. – Донецьк: Державне видавництво «Донбас», 2011. – 410 с.

Науковий керівник: Світличний Олександр Петрович, доктор юридичних наук, доцент, Науково-дослідний інститут публічного права

**ОСОБЛИВОСТІ КОЛЕКТИВНОЇ МАТЕРІАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ТРУДОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ
УКРАЇНИ**

Рибачук Ганна Валентинівна

здобувач вищої освіти Навчально-наукового інституту №4 Національної академії внутрішніх справ

Значний інтерес для науки і практики трудового права має питання дослідження соціально-юридичного феномену „колективна матеріальна відповідальність”. Усвідомлення й почуття колективної відповідальності мають не лише суб’єктивний характер, але й виявляються об’єктивно, викликаючи зміну форм стимулювання трудової і суспільної активності членів колективу, а у певних випадках і форм впливу за відхилення від правомірної поведінки

Відповідно до ст.135-2 Кодексу законів про працю України [1] колективна матеріальна відповідальність може встановлюватись власником або уповноваженим ним органом за узгодженням з профспілкою підприємства, установи, організації у випадках сумісного виконання працівниками окремих видів робіт, пов’язаних із зберіганням, обробкою, продажем (відпусканням), перевезенням або застосуванням у процесі виробництва переданих їм цінностей, коли неможливо розмежувати матеріальну відповідальність кожного працівника і укласти з ним індивідуальний договір про повну матеріальну відповідальність. Письмова угода про колективну матеріальну відповідальність укладається між підприємством, установою, організацією та усіма членами колективу (бригади). У зв’язку з тим, що матеріальна колективна відповідальність встановлюється за згодою усіх членів даного колективу, під час включення у склад колективу (бригади) нових працівників, а також при призначенні її керівника має враховуватись думка усього колективу. Переліком робіт, при виконанні яких може запроваджуватись колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування і Типовим договором про колективну (бригадну)

матеріальну відповідальність [2] визначаються взаємні права і обов'язки власника чи уповноваженого ним органу та бригади. Наприклад, кожний член бригади має право приймати участь у прийнятті матеріальних цінностей, здійснювати взаємний контроль за роботою по зберіганню, обробці, перевезенні чи застосуванні в процесі виробництва цінностей, приймати участь в інвентаризації переданих колективу цінностей, у необхідних випадках вимагати проведення інвентаризації, заявляти про відведення окремих членів бригади, якщо вони, за його думкою, не можуть забезпечити зберігання наданих бригаді матеріальних цінностей. Перелік робіт, при виконанні яких може вводитись колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування, а також Типовий договір про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність, затверджений наказом Міністерства праці України від 12 травня 1996 року №43, [2]. Укладення договору про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність на посадах і роботах, не передбачених таким переліком, позбавляють його юридичної сили.

Шкода, яка підлягає відшкодуванню, розподіляється поміж членами колективу чи бригади пропорційно тарифній ставці (посадовому окладу) та фактично відпрацьованому часу за період останньої інвентаризації до дня виявлення шкоди. При встановленні безпосереднього винуватця – члена колективу, який заподіяв шкоду, обов'язок її відшкодування покладається на цього конкретного працівника. Тобто відшкодування відбувається за правилами, регулюючими індивідуальну матеріальну відповідальність.

Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність – це відповідальність усіх членів колективу чи бригади за надані їм під звіт матеріальні цінності [3, с.77]. Відмежування даного різновиду юридичної відповідальності можливе лише за умови визначення характеризуючих його критеріїв. На думку Короткої О.М., таких критеріїв п'ять. Перший – колективна або бригадна матеріальна відповідальність застосовується лише при виконанні окремих видів робіт. Другий критерій, з яким пов'язується можливість застосування такої відповідальності, – сумісне виконання працівниками робіт. Працівники, які приймають на себе повну матеріальну відповідальність, повинні бути організаційно відокремлені як працівники певного

структурного підрозділу підприємства, установи, організації, який очолює керівник колективу матеріально-відповідальних осіб. Третій критерій, наявність якого є обов'язковою для введення даної відповідальності, – неможливість розмежування матеріальної відповідальності працівників і укладення з кожним з них угоди про повну індивідуальну матеріальну відповідальність. Якщо така можливість є, колективна (бригадна) матеріальна відповідальність вводиться не може. Четвертий – колективна матеріальна відповідальність завжди є повною. І п'ятий критерій – вона виникає лише на підставі письмового договору про матеріальну відповідальність між підприємством, установою, організацією та усіма членами колективу (бригади).

Відповідно до ч.1 ст. 130 Кодексу законів про працю України [1], працівники несуть матеріальну відповідальність за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації внаслідок порушення покладених на них трудових обов'язків. Певна річ, працівник не може бути притягнутим до матеріальної відповідальності, якщо він не порушив свої трудові обов'язки. Трудові обов'язки працівника можуть визначатися законодавством про працю, колективним та трудовим договорами, іншими локальними нормативними та індивідуальними актами.

Література:

1. Кодекс законів про працю України. К.: «Юрінком Інтер».- 2010. – 1200 с.
2. Наказ Міністерства праці України від 12 травня 1998 р. № 43 “Про затвердження переліку робіт, при виконанні яких може запроваджуватись колективна (бригадна) матеріальна відповідальність умови її застосування і Типового договору про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність //Людина і праця. – 1998. - №1. – С. 9.
3. Коротка О.М. Удосконалення правового регулювання матеріальної відповідальності в умовах ринкової економіки: дис. канд. юрид. наук: 12.00.05/ Національна університет внутрішніх справ. – Х., – 2003. – 185 с.

Науковий керівник: Полішко Н.Л., доцент кафедри цивільного права і процесу, Національна академія внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Головень Євгенія Євгеніївна

здобувач вищої освіти Навчально наукового інституту №4 Національної академії внутрішніх справ

Приватизація земельних ділянок займає надзвичайно важливе місце у реформуванні земельних правовідносин. В Україні вона розпочалася із прийняттям Закону України «Про форми власності на землю» та нової редакції (від 13.03.1992) Земельного кодексу України 1990 р., які на даний час втратили свою силу і триває досі. Законодавство не пішло шляхом приватизації на основі земельних бонів (такий спосіб первісно передбачався Концепцією роздержавлення і приватизації підприємств, землі та житлового фонду, ухваленою постановою Верховної Ради України 31.10.1991 р. [2] натомість, приватизація здійснюється шляхом безоплатної передачі земель у власність громадянам та їх колективам. Деякі дослідники також відносять до приватизації земель процедури паювання та розпаювання.

Ні в законодавстві, ні у правовій доктрині остаточно не усталилося єдиного розуміння (не кажучи вже про поняття) приватизації земельних ділянок. Попри численність підходів, їх узагальнено можна поділити на дві групи: широке та вузьке розуміння приватизації земель.

Широке розуміння передбачає розгляд приватизації як відчуження майна, що перебуває у державній (комунальній) власності, на користь фізичних та юридичних осіб. Саме таке визначення закріплене у ст. 1 Закону України «Про приватизацію державного майна» [3], який відносить до об'єктів приватизації «земельні ділянки, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації» (ч. 1 ст. 5). Виходячи із такого розуміння викладені норми ст. 4 та інші Закону України «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва» (який також передбачає приватизацію земельних ділянок), деякі Укази Президента України із земельних питань.

За вузького розуміння приватизації вона розглядається як безоплатне, одноразове (в межах встановлених норм) відчуження

земельних ділянок державної та комунальної власності виключно громадянам (саме в такому розумінні приватизація буде розглядатися у даній роботі). Інші випадки відчуження земельних ділянок державної та комунальної власності класифікуються як цивільно-правові правочини. Найбільш визнане (в рамках вузького розуміння приватизації) визначення поняттю приватизації земель дав академік В.І. Андрейцев: - приватизація земель це юридично визначений порядок (процес, процедура), в якому реалізується матеріальна і спеціальна правосуб'єктність громадян України та їх об'єднань, спрямована на зміну або припинення права державної власності на частину визначених законодавством земельних ділянок, виникнення та посвідчення права приватної власності громадян та колективної власності їх об'єднань на вказані земельні ділянки [4, с. 231].

Відповідно до ч. 4. ст. 116 Земельного кодексу України [1] передача земельних ділянок безоплатно у власність громадян у межах норм, визначених цим Кодексом, провадиться один раз по кожному виду використання. Постає питання: як співвідносити «одноразовість» приватизації із фактом приватизації земельних ділянок відповідно до попереднього Земельного кодексу України? Законодавство обходить дане питання стороною, що формально дає підстави для повторної безоплатної приватизації. Проблема законодавчо вирішена лише відносно земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства: ч. 6 ст. 4 Закону України «Про особисте селянське господарство» [5] встановлює, що «громадяни України, які реалізували своє право на безоплатну приватизацію земельної ділянки для ведення особистого підсобного господарства в розмірі менше 2,0 гектара, мають право на збільшення земельної ділянки в межах норм, установлених статтею 121 Земельного кодексу України [1] для ведення особистого селянського господарства».

У теорії земельного права прийнято виділяти різні моделі приватизації земельних ділянок. З урахуванням сучасного стану земельного законодавства доцільно виділяти такі моделі, або процедури (класифікація ґрунтується на підході, запропонованому акад. В.І. Андрейцевим [4, с. 240]:

– повну модель (процедуру) – приватизацію земельних ділянок із земель запасу;

- спрощену модель (процедуру) – приватизацію земельних ділянок, що були раніше надані в користування особам, що бажають їх приватизувати (заявникам);
- ускладнену модель (процедуру) – приватизацію земельних ділянок, що перебувають у власності або користуванні інших осіб (не заявника);
- приватизацію земельних ділянок колективами громадян;
- приватизацію земельних ділянок для ведення фермерського господарства.

Література:

1. Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 46. – Ст. 2038.
2. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію роздержавлення і приватизації підприємств, землі та житлового фонду» 1767-XII від 31.10.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 795.
3. Закон України № 2163-XII від 04.03.1992 р. «Про приватизацію державного майна» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 24. – Ст. 348.
4. Андрейцев В.І. Земля як основне національне багатство: проблеми правового режиму // Організаційно-правові проблеми розвитку аграрного і земельного ринків в Україні: Збірник тез доповідей і наукових повідомлень науково-практичної конференції / Відп. ред. В.І. Семчик. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – 2004. – С. 17–27.
5. Закон України № 742-IV від 15.05.2003 «Про особисте селянське господарство» // Урядовий кур'єр. – 2003. - N 106. - 11.06.2003р.

Науковий керівник: Полішко Н.Л., доцент кафедри цивільного права і процесу, Національна академія внутрішніх справ

**ІНФОРМАЦІЙНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО
ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ**

Блінова Ганна Олександрівна

*кандидат юридичних наук, доцент, Приватний вищий навчальний заклад
«Дніпровський гуманітарний університет»*

Збільшення обсягів інформації в рамках єдиної системи публічного фінансового контролю значно ускладнює процес аналітичної обробки та прийняття рішень, зазначає Бардаш С.В., а це, у свою чергу, знижує ефективність публічного фінансового контролю. Тому, на думку цього науковця, ефективний фінансовий контроль можливо здійснювати тільки при використанні інформаційних технологій контролюючими органами [2, с. 3].

Значенні інформації у сфері відносин публічного фінансового контролю складно переоцінити. Інформаційні відносини, що виникають між суб'єктами фінансового контролю нерозривно пов'язані із змістом фінансового контролю. Як зазначає, І.В. Панова, одним з основних елементів змісту публічного фінансового контролю є всебічний аналіз інформації про фактичний стан на об'єкті [6, с. 86], а одним з основних його завдань, наголошує Кобринський В.Ю., є отримання повної, об'єктивної та достовірної інформації про стан законності й дисципліни на підконтрольному об'єкті [4, с. 50–51]. З огляду на зазначене основним об'єктом інформаційних відносин у сфері публічного фінансового контролю є фінансова інформація. Цей висновок узгоджується із визначенням інформаційних відносин, що містилось у ст. 3 Закону України «Про інформацію» до внесення змін від 13 січня 2011 року [10].

Найчастіше предметом фінансового контролю є первинні документи, що містять відомості про фінансово-господарську діяльність контрольованого суб'єкта. Відомості, що перевіряються у процесі фінансово-контрольної діяльності, становлять певну інформацію. А. М. Асадов наголошує на тому, що публічний фінансовий контроль «потрібно розглядати не лише як відомості про те, який реальний стан справ, але і як дуже цінну інформацію про те, наскільки обґрунтовані

«задані параметри», наскільки прийнято якісне рішення, що враховує реальну ситуацію, у якій перебуває підконтрольний об'єкт [1]. Водночас Ніщима С. О., зазначає, що контроль – дуже важливе джерело інформації для осмислення реальності, що має визначальне значення для вдосконалення роботи державних інститутів [5]. Таким чином, інформаційні відносини пронизують увесь процес публічного фінансового контролю. Підтвердженням зазначеного, є висловлена думка І. В. Панової, яка наголошує, що «необхідною умовою ефективності фінансового контролю є система бухгалтерського обліку» [5]. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року [9], бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень; фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Узагалі метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Основними уповноваженими суб'єктами у сфері публічного контролю є Рахункова палата України Національний банк України, Державна казначейська служба, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Державна служба фінансового моніторингу України тощо. Загальним правом зазначених суб'єктів відповідно до п. 11 ст. 10 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» є право одержувати від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, інших юридичних осіб та їх посадових осіб, фізичних осіб - підприємців інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань [11]. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність зазначених суб'єктів, визначають їх інформаційну правосуб'єктність у галузі публічного фінансового контролю та деталізують їх інформаційні права і обов'язки.

З урахуванням зазначеного, на наш погляд, можна виокремити наступні ознаки інформаційних відносин у сфері публічного фінансового контролю: 1) суб'єктами відносин є суб'єкти спеціальної компетенції, які здійснюють фінансовий контроль, фінансові установи, фізичні особи, громадські організації, юридичні особи та їх об'єднання; 2) ці відносини виникають, розвиваються та змінюються в процесі інформаційної діяльності учасників фінансового контролю при одержанні, використанні, поширенні, зберіганні, зборі, обробці, накопиченні, пошуку, поширенні та споживанні інформації; 3) виникають відповідно до норм права і юридичних фактів; 4) основним предметом відносин є фінансова інформація, її матеріальні носії, додатковими предметами відносин виступають інформаційні системи, інформаційно-програмні проекти, інформаційні технології, засоби зберігання, захисту, забезпечення доступу до фінансової інформації тощо; 5) змістом відносин є інформаційні права та обов'язки суб'єктів фінансового контролю.

Як зазначено у Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року, система державного внутрішнього фінансового контролю в Україні не має достатнього інформаційно-технічного забезпечення в частині впровадження в практику сучасного вітчизняного та зарубіжного досвіду, розроблення та реалізації новітніх інформаційно-програмних проектів. В умовах збільшення обсягів фінансової інформації та в контексті формування основ інформаційного суспільства зростає потреба у спеціалізованих інформаційно-аналітичних структурах, що відіграють важливу роль посередника між масивами інформації та її користувачами.

Такий науковець як Пожар Т.О., також вказує на відсутність належного інформаційного забезпечення, єдиних баз даних фінансових порушень, сучасних інформаційних систем, що негативно впливає на ефективність фінансового контролю. Цей же науковець пропонує для забезпечення координації діяльності органів внутрішнього та зовнішнього державного фінансового контролю запровадити єдину інформаційну базу та створити сучасну інформаційно-комунікаційної інфраструктуру у сфері фінансового контролю [7].

Важливою вимогою побудови ефективної єдиної системи державного фінансового контролю, наголошує Германчук П. К., є створення в державі ефективної автоматизованої інформаційно-

аналітичної системи на основі сучасних інформаційних технологій, яка призначена для збирання, зберігання, пошуку та видачі інформації про всі здійснені контрольні заходи та їхні результати, тобто для систематизації даних контролю та узагальнюючого висновку, [3, с.40].

Повністю підтримуючи наведені позиції науковців, вважаємо за нагальну потребу уповноваженим органам розробити та прийняття Єдину концепцію системи інформаційного забезпечення публічного фінансового контролю в Україні, яка дозволить унормувати термінологічний апарат цієї сфери, систематизувати інформаційні відносини у сфері публічного фінансового контролю та ґрунтовно визначити зміст інформаційної правосуб'єктності суб'єктів фінансового контролю.

Література:

1. Асадов А.М. Финансовая деятельность государства : административно-правовое исследование : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.14 / А.М. Асадов. – Челябинск, 2010. – 58 с.
2. Бардаш С. В. Підходи до побудови концепції національної системи економічного контролю [Електронний ресурс] / С. В. Бардаш. - Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2009_11/bardach.html.
3. Германчук П. К. Державний фінансовий контроль : ревізія та аудит / П. К. Германчук, І. Б. Стефанюк, Н. І. Рубан, В. Т. Александров, О. І. Назарчук. – К. : НВП“АВТ”, 2004. – 424 с
4. Кобринський В.Ю. Державний контроль у сфері національної безпеки України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.Ю. Кобринський. – К., 2008. – С. 50–51.
5. Ніщимна С. О. Суб'єктно-об'єктний склад відносин у сфері публічного фінансового контролю / С. О. Ніщимна // Фінансове право . - 2013. - № 1. - С. 8-11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fp_2013_1_4.
6. Панова І.В. Контрольна діяльність обласних державних адміністрацій у сфері фінансів та бюджету : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / І.В. Панова. – Х., 2004. – 190 с.
7. Пожар Т. О. Сучасний стан та проблеми фінансово-бюджетного механізму державного фінансового контролю в Україні / Т. О. Пожар // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер.

: Економіка і менеджмент. - 2012. - № 1. - С. 58-63. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsuem_2012_1_9 - С. 62

8. Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 158-р від 24.05.2005 р. (із змінами). — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=158-2005-%F0>.

9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року N 996-XIV Урядовий кур'єр від 01.09.1999

10. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №48. – Ст. 650.

11. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII // Голос України від 02.03.1993.

Науковий керівник: Негодченко О.В., доктор юридичних наук, професор, Приватний вищий навчальний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»

ЗМІСТ

Конституційне право. Конституційне процесуальне право. Міжнародне право

Буназів Каріна Василівна ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ
ПРИНЦИПУ НЕПОРУШНОСТІ КОРДОНІВ З ПРИНЦИПОМ
САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....3

Співак Ірина Вікторівна ЗАХИСТ ГРОМАДЯНАМИ ПРАВА НА
СВОБОДУ ДУМКИ, СОВІСТІ І ВІРОСПОВІДАННЯ У
ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....6

Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право. Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне приватне право

Аршава Інна Олександрівна ФОРМУВАННЯ ПРОАКТИВНОГО
ІНТЕРАКЦІЙНОГО ПІДХОДУ ДО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НОТАРІАТОМ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....11

Біліченко Валерій Віталійович СІМЕЙНЕ ПРАВО В ДІЯЛЬНОСТІ
ПОЛІЦІЇ.....13

Ващенко Надія Сергіївна ОСОБЛИВОСТІ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ
ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ.....15

Дев'яткіна Марія Сергіївна НОВІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ
ПРИШВИДШЕНОЇ ПРОЦЕДУРИ РОЗГЛЯДУ СПОРУ
У РЕГЛАМЕНТІ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО
АРБІТРАЖНОГО СУДУ ПРИ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВІЙ
ПАЛАТІ УКРАЇНИ В РЕДАКЦІЇ ВІД 01 ГРУДНЯ 2018 РОКУ.....18

Ковальчук Ярослав Вадимович ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ
ЮРИДИЧНОЇ ПРИРОДИ ЛЕГАТУ (ДОЦІЛЬНІСТЬ
ОТОТОЖНЕННЯ ЛЕГАТУ З ДОГОВОРОМ ДОРУЧЕННЯ).....21

Кудра Ірина Андріївна ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ
В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....24

Павлушин Вячеслав Андрійович МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА
ОХОРОНА ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ.....27

Самородова Ганна Ростиславівна ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ МАЛОЛІТНІМИ І НЕПОВНОЛІТНІМИ ОСОБАМИ.....30

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право**

Sergii Zaderiienko DEFENCE ACQUISITIONS – FACTORS AFFECTING CORRUPTION RISK.....34

Бідюк Дарина Анатоліївна, Поляцко Анна Володимирівна ПРИТЯГНЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....37

Біліченко Валерій Віталійович СПІЛКУВАННЯ ПОЛЩЕЙСЬКИХ З ОСОБАМИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ КРИМІНАЛЬНІЙ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ (КРИМІНАЛІТЕТОМ).....40

В'юнник Максим Вікторович ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА ОБІЙМАТИ ПЕВНІ ПОСАДИ АБО ЗАЙМАТИСЯ ПЕВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: ОПТИМІЗАЦІЯ СТРОКУ ПОКАРАННЯ.....44

Зарубей Вікторія Володимирівна, Безчастна Анастасія Вікторівна ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИКІВ.....49

Зубанський Микола Костянтинович ОКРЕМІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ В УКРАЇНІ.....52

Островська Зоряна-Вікторія Петрівна ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ: ОКРЕМІ МАТЕРІАЛЬНІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ КОЛІЗІЇ.....57

**Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право.
Митне та податкове право. Муніципальне право**

Майданевич Григорій Анатолійович ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ.....60

Салім Владислав Володимирович ПРИНЦИПИ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА ТА ЇХ ВПЛИВ НА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ.....63

Трудове право та право соціального забезпечення

Рибачук Ганна Валентинівна ОСОБЛИВОСТІ КОЛЕКТИВНОЇ МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ТРУДОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....66

Екологічне право. Земельне право. Аграрне право

Головень Євгенія Євгеніївна ПОНЯТТЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК.....69

Право інтелектуальної власності та його захист. Інформаційне право

Блінова Ганна Олександрівна ІНФОРМАЦІЙНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....72

Підписано до друку 18.12.2017
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 60 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99, 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net